Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРЛАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 19 ДЕКАБРЬ, 1981 ШУ. ● № 152 (5562). ● Мах 2 кап.

НОВКЪОСТАГА БРЕЖНЕВ ЛЕОНИД ИЛЬИЧАГА

Веза Леонид Ильич!

Хьа кховзткъе пхийтта шу дузача дийнахьа оьха цІенача дег тІера моаршал лу Хьога, тхоай новкъостага а доттагІчунга а, Даьхен дезе совгІат дег тІера даькъала ду Хьа.

Вай мехка советски историера лоархІамегІа йола вехаш — уж Хьа биографе вехаш а я. Коллективизаци яр, индустриализаци яр, социализма лардаш хьаяр — цу дерригача сийлахь-доккхийча, кердалга диллача хазанза долча гІулакхех къахьегама дакъа доалл ленински школа коммуниста Леонид Ильич Брежнева. Цу хана а тІехьа хьагучадьннадар гІорваьннача политически кулгалхочун доккхий гІулакххаш доахкаш Хьо хилар. Ше ма барра байзаб Хьона тІем тІара къахьегам а. ТІема хатар эттача хьалхарча дийнахьа денз Коталон сийлахьча денга кхаччалца тІом беш долча эскара мугІарашка хиннав Хьо, турпал сиина лийтав гитлеровски гІаьрахоех. Хьа вахара наькъа сийлахьа этапаш а хинна дІаэттад халкъа боахам юхадийнбеча дакъа лацар, легендарни целинни эпопей, дунен тІа эггара хьалха космосе тохкамаш делга вІаштІехьдаккхар, кхыдола доккхий хІамаш.

Кховзткъа шу хьалха дІадоладеннад Хьа къахьегама гІулакххаш. ХІанз шовзткъе итт шу даьннад Коммунистически парте мугІарашка Хьо воле. ТІаккха геттара нийса да Хьа дешаш: «...Са вахара хІара ди вай Коммунистически парти, вай Советски мохк бахаш хиннича а бехаш болча а цу гІулаккех дІакъастаргдолаш дац».

Хьо, советски халкъа сийлахьа воІ, массаза а белгалвийннав цун йоакхо еш хиларца. ХІара дешах гу Хьона наькха хьашташ, ншта Іомабу Іа кхыбараш а.

Хьо, Леонид Ильич, нах вІашкаувзара, барт тайнеча коллективаш балха уж тІаберзабара говзал йолаш ва. ХІара новкъоста хьинар теркалдара, цунах дикагІа пайда эцаргболча оагІорахьа из лостадара наггахьа мара хулаш йоаца талант йолаш ва Хьо.

МоллагІа проблемаш къестаеш волча хана эшаш йоаца сукал лелаяц Іа, гІулакха маІанга кхача гІерташ хул Хьо. КІоарга идейность, марксизма-ленинизма идеалашта тешаме хилар моллагІа дале а долча юкамаччахьарча, сеца латтача гІулакхашца машар ца хиларца дувз Іа. Цо даим творчески импульсаш тел КПСС Центральни Комитета балха, вай ерригача парте гІулакхашта.

ХІанз вурийтта шу даьннад ховдам боллаш дола дакъа КПСС-ен Советски паччахьалкхени политикана Іа юкъеккухьа.

Хьона карагІдаьнна исторически хІама да, Леонид Ильич, субъективизми волюнтаризми дІаяккхар, партена чухьен мехкен уиахцІена морально-политически хьал оттадар. Наьха хьурмат дар, нийско йоацаш долча цхьанна а хІаманца машар ца хилар, тешари доагІар дизза хьадехари, корта бола гІулакхаш доахкаши кердадар майрра лехаши хилар — из а вай обществе эггара лакхехьа латта стиль. Из стиль ювза йизза бокъо йолаш Хьа гІулакхашца юкъ коммунисташа, Леонид Ильич.

Хьа инициатива йолаш чакхдаьхад Советски паччахьалкхен система дІахо дегІайоалаяра, социалистически демократи кІоаргьяра тІадерзадаь гІулакхаш. Из дерригаа хьахьекхад йиззача бокъонагІа вай ханара гІордаьнна документ да аьнна ала йиш йолаш йолча 1977 шерарча СССР Конституце тІа.

Промышленностан юрта боахаман интенсификаци яра, производства эффективность лакхъяра, къахьегама культура дикалга диллача кердача боарам тІа йоаккхаш айяра Іаенна установкаш берригача къахьегамхоша чакхдаха дезача гІулакхий лерда а хинна дІаэттай. Дика хоош да, общества духовни рузкъа дебадара, Іилма, культура, искусство деГІаккхулара эггара аьттув болашагІа дола хьалаш вІаштІехьдахара Іа мел лоархІам бу.

Итташ шерашка чІоагІгІа уйла тІайоохийт Іа вай паччахьалкхен оборонни нива, хІаьта Оборона Совета Председатель волча Іа вІаштІехьдаьккхад советски халкъа, цун доттагІий, цхьогІонхой машар къахьегам тешаме Іалашбелга.

Ерригача континенташкарча бІаьш миллионаш болча наха дика вовз Хьо халкъашта юкъерча машарен доттагІален гІулакх Іа хьалоаттадеш хиларах. Дунен политике керда горизонташ хьаеллаш йола КПСС XXIV, XXV, XXVI съездий машара программаш хьакхедлар Хьо ва. Іа миссел машар чІоагІбара сел дукха хІамаш дань паччахьалкхени политически деятель кхы цхьаьккха вац вай хана. Хьа цІерана ювзаенна йола дунен халкъашта юкъера кхохкам кІаьдбара политике, дунен ракетно-ядерни тІема кхерама дукьала хьинар ма кходею Іа хилдаеца лоаттабу къовсам советски наха бизза хьаллоацаш, дунен тІарча дерригача халкъаша шерра кхетабеш ба.

Мах баь варгвоацаш да вай сийлахь-йоккха Даьхе тоаллара, коммунизма идеш котъялара Іа дараш а хІара дения дІахо деш дараш а. КПСС XXVI съезде керда доккхий декхараш оттадир Іа коммунисташта, берригача советски къахьегамхошта хьалхашка. Кийчъеш я хІанз йолаш йола халонаш дІаяхен халкъа хьал-торо лакхъяра, цун ираз хилийтара эффективни гІулакх ден дезаш йола продовольственни, энергетически, кхыйола программаш.

Вай мехка коммунистий, берригача советски наьха уйлаши дагардараши дІа а оалаш, тхона дег тІара лов, веза Леонид Ильич, Хьо чІоагІгІа уиахцІена волаш, цІаккха а лаьгІлургдоаца хьинари денали долаш вахилга. Тхо дог тийша да. Хьай политически хьаькъал, Хьай йІаьхий кулгалхочун опыт дІахо а вай партеи халкъен хьашташта, машарен социальни прогрессен гІулакха Іа тІайохийтаргйолгах.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ — СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ — СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Леонид Ильич Брежнев.

ТАСС фотохроника.

КПСС Центральни Комитета Генеральни секретарага, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателга новкъостага Леонид Ильич БРЕЖНЕВГА

КПСС Нохч-ГІалгІай обкомо, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо Министрий Советой республика коммунистий а берригача къахьегамхой а цІерагІа чІоагІа дег гІоз даьхаш, кІоарга хьоабал вара уйла чуесса дІайта, дег тІара моаршал доит Хьога Хьо ваьча дийнахьа денз кховзткъе пхийтта шу дизадахи Хьона Советски Союза Турпала дІа иларахи.

Вай партен Советски паччахьалкхени, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи болама исторе чуха Хьа цІи Іалаьмате йоккха моттиг дІалоацаш я. Бокъо а йолаш дерригача советски халкъа, ерригача прогрессивни адамлена Іалаьмате гІорваьна кІаьдлушвоаца хІинаарча ханара партиеиеи паччахьалкхени деятель санна, Іалаьмате йоккха опыт, хьаькъал, организаторски талант, хьай мел дола хьинар машара тІехьарча, сийлахьвоккхача Ленина идеши вастеташ кхочашдара тІехьарча къовсама дІалуш хиларех хьо чІоагІа везавалийтад Іа.

Дуккхача къамех латтача вай сийлахь-йоккхача Даьхен дерригача халкъаца цхьана Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша боарам боацаш чІоагІа беркал оал. КПСС Центральни Комитета, Хьона хьайна, Леонид Ильич, ленински къамий политикаш практике дерригІа кхоачашъеча Іа чІоагІа къахьегарах, мехка экономически низ чІоагІбара советски наьха вахара хьал дІахо айдарех хаддаза йоаккхо ярах. Коммунизм хьалъяре сийлахь-доккхача гІулакха боарам боацаш чІоагІа мутІахьа хилара болча Хьа хьоккхамо КПСС XXVI съезда исторически решенеш кхочашдъяра хьинаре къахьега тха массане а дегаш айду.

ЦІеначча дег тІара лов тхона, тха веза Леонид Ильич, дуккхача шерашка вахаш Хьо могаш маьрша хилар, вай дукха езача Даьхен гІулакха, коммунизм котъяккхар дукьа берная къахьегам Хьо хилар.

КПСС НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМ — НГІАССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ — НГІАССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЖУРНАЛИСТИЙ СОЮЗА V СЪЕЗД

Селхан Грозне кепайоазон ЦІагІа хилар Нохч-ГІалгІай АССР журналистий Союза аргІанара V съезд.

Съезда цІерагІа дайта КПСС областной комитета, республика Лакхехьарча Совета Президиумеи Министрий Советеи моаршал Іодийхар НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Х. Х. Бокова.

«Нохч - ГІалгІай АССР журналистий Союза вравлене балхах йола отчети КПСС XXVI съезда решенеш кхочашъяра тІехьа лоаттабеча къовсаме журналистий хьинари инициативеи лакхъяра декхараши» яха доклад йир Нохч - ГІалгІай АССР журналистий Союза правлене председатела, «Грозненский рабочий» яхача газета редактора Д. К. Безугле.

Ревизиони комиссе отчетни доклад йир комиссе председатела Г. И. Яблоковас.

Прениешка къамаьлаш дир «Ленинан некъ» яхача газета редактора Ю. А. Айдаева, КПСС Урус - Мартановски райкома хьалхарча секретара А. Д. Кагерманова, «Комсомольское племя» яхача газета отдела заведующе Л. Н. Козыревас, телевидене Грозненски студе воккхагІволча редактора Я. И. Вайхсельбаума, «Сердало» газета редактора Т. А. Тебоева, НГІАССР издархой Союза правлене председатела Р. С. Ахматовас, Нохч - ГІалгІай гІишлон управлене СМУ-9 мастера Х. Ю. Эльдерханова, издательствай, полиграфе, книжни торговле гІулакхашта йолча управлене начальника В. Ф. Шанина, «Ленина байракх» яхача малгобекски городской газета редактора З. Г. Цечоева.

Съезде къамаьл дир КПСС обкома секретара М. О. Бузуртанова. Съезда балха юкъе дакъа а лаьцар къамаьл а дир СССР журналистий Союза ревизиони комиссе председатела, «Советская Россия» яхача издательства директора В. И. Повинова.

Дийцача дешах боагГІаш бола соцам тІаийцар.

Съездо моаршала письмо лаькхийтар КПСС ЦК Генеральни Секретарага, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателга новкъостага Л. И. Брежневга из ваьча дийнахьа денз кховзткъе пхийтта шу дизарца дувзаденна.

Съездо хержар республика журналистий Союза правлене керда состави республикански журналистски организацие ревизионни комиссии.

* * *

НГІАССР журналистий Союза правлене эггара хьалхара организационни Пленум хилар. Правлене председателалла хержар Д. К. Безуглый, председатела заместителалла Ю. А. Айдаев, секретаралла — В. К. Балясников.

Ревизионни комиссе заседане цун председателалла хержар Г. И. Яблокова.

КПСС ЦК ГЕНЕРАЛЬНИ СЕКРЕТАРА, СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА ПРЕДСЕДАТЕЛА, СОВЕТСКИ СОЮЗА МАРШАЛА НОВКЪОСТА БРЕЖНЕВ ЛЕОНИД ИЛЬИЧА ЛЕНИНА ОРДЕНИ СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛА «ДОШО СЕДКЪА» ЯХА МЕДАЛИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Советски Союза экономически оборонни низ чІоагІбара гІулакха Коммунистически партенеи Советски паччахьалкхенеи хьалхашка Іалаьмате доккхий хІамаш карагІдувларах, Сийлахь-боккхача Даймехка тІема шерашка немецко-фашистски гІаьрахой эшабеш котало йоаккхача, тІом дІабаьнначул тІехьагІа СССР халкъа боахам юхаметтоттабечеи дІахо дегІабоалабечеи доккха дакъа лацарах, машар бахьан долаш, коммунизм хьалъеча беркате кулгалдеча кІаьд ца луш болх барах, ваьча дийнахьа денз кховзткъе пхийтта шу дизарца дувзаденна КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела, Советски Союза Маршала Брежнёв Леонид Ильича лойла Ленина ордени Советски Союза Турпала «Дошо седкъа» яха медали.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела хьалхара заместитель **В. КУЗНЕЦОВ.**

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль.
1981 шу, 18 декабрь.

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВНА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКИЙ СОВГІАТАШ ДІАДАЛАР

Йоккхача Кремлевски Дворене 18 декабре торжественни хьале КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева из ваь кховзткъе пхийтта шу дизарца дІаделар Болгаре Халкъа Республика, Венгерски Халкъа Республика, Германски Демократически Республика, Монгольски Халкъа Республика, Румыние Социалистически Республика, Чехословацки Социалистически Республика доккхий совгІаташ.

Зале бар КПСС ЦК Политбюро членаш **Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Д. А. Кунаев, А. Я. Пельше, Г. В. Романов, М. А. Суслов, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. В. Щербицкий**, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидаташ **Г. А. Алиев, П. Н. Демичев, Т. Я. Киселев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Э. А. Шеварднадзе.** КПСС ЦК секретараш **И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русаков.**

Болгарски Коммунистически парте ЦК Генеральни секретарь, Болгаре Халкъа Республика Паччахьалкхен Совета Председатель Т. Живкова НРБ доккха совгІат дІалуш аьлар:

Веза Леонид Ильич!

Со укхаза сийлахь-боккхача Советий мехка, Москве, массане а бакъеш йолча социализма, машара, прогресса дунен халкъашца юкъерча столице венав Болгарски Коммунистически парте Центральни Комитета, Болгаре Халкъа Республика Паччахьалкхен Совета а Министрий Совета а тІадиллларца.

Цунца цхьана со укхаза венав берригача болгарски коммунистий, дерригача болгарски халкъа полномочни вакал волаш. Венав цар эггара йоккхагІа а дег тІара а уйлаш дІайовзийта, хьа кховзткъе пхийтта шу даларца дерригача дег тІара, новкъост Брежнев. Хьога моаршал хетта, цу дог гІоздоаниххача событеца дувзаденна Хьога кхоалагІа Болгаре Халкъа Республика Дошо Седкъеи Димитров Георге ордени дІаяла.

Со ирса долаш ва Хьога, веза Леонид Ильич, сийлахь-воккхача Ленина тІехьенген цун гІулакх дІахо хьочуйнген социалистически Болгаре берригача коммунистийи къахьегамхойи хьоцаре доезув доацаш бола безам. Хьо чІоагІа лоархІаш къоарега везаш хилар дІаала аьнна доккха сийдоца гІулакх сайна тІадиллларца; Хьога, Советски Союза Коммунистически партен Советски паччахьалкхени хьаькъал долча кулгалхочунга, Хьога, прогрессивни адамлена машари вІаши дувцар кхетадаре, вІаши цхьана гІулакхаш леладари дукьа лоаттабеча къовсаме дог урауттадечунген из вІашагІтохачунген; Хьога, хьа цІераца Іа тІаухийтача низаца, Іа юкъе кхухьача творчески даькъаца вай партешта, мехкашта, халкъашта юкъера доттагІал, массе оагІорахьара вІаши цхьана леладу гІулакхаш, вІаши гарга ихар дувзаденнанчунга из дІаала.

Тхона, хьа замачхошта — дерригача нохкалий болгарашта. Хьо доазув доацаш веза ва, хьамсара новкъост Брежнев, вошa санна, доттагІ санна, доккхи, диканерн, хьаьналеи дог дола саги коммунисти санна, воккхеи къаьсган саг санна Іа тоалача идейни, нравственни, эмоциональни сердалоно саг воккха ву, вІаьхий ву, хьалкхеву.

Аз баркал оал хьоца доттагІал хилар сайна совгІат даьча кхела. Сона Хьоцара чІоагІа доттагІал хила а хиннад кург а ла вай юкъарча коммунистически гІулакха тешаме чІоагІале, цох бола тешам дукьувла хьаст, хьинарен дега гІозален хьаст, доккхала хьаст.

Болгарски доккхача совгІаташца дерригача дег тІара, дерригача сий тІара даькъала вувц аз хьо!

Веза Леонид Ильич, сона лов советски халкъа ираз дукьа, сийлахь йоккха коммунистически идеалаш котъялар дукьа, дерригача дунен тІа машаро керда коталонаш яхар дукьа Хьо могаш маьрша, хьинаре волаш лув.

Цул тІехьагІа къамаьл дир Венгерски Социалистически болхлой парте ЦК Хьалхарча секретара Я. Кадара. Цо аьлар:

ЧІоагІа дукха веза Леонид Ильич Брежнев!

Деза доттагІий!

Советски доттагІий!

Бокъо я сона Венгерски Социалистически болхлой партен Венгерски Халкъа Республика Президиумеи тІадиллла сийлен декхар кхачаяйдеш, вай везача доттагІчунга — Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретарага, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателага новкъост Леонид Ильич Брежневга Венгерски Халкъа Республика алмазаш доахкача Байракха орден дІаяла.

Веза Леонид Ильич!

Е доккха совгІат Хьона луш тха парте Центральни Комитети тха Халкъа Республика Президиуми Хьо шоаш чІоагІа лоархІаш хилар дІадовзийта гІерт. Венгерски общественноста Хьо дуккхача хана дена а дика а вовзаш ва хьай знанец, хьайна де могар, ния, сийлахь воккхача Ленина гІулакха, коммунизман машарен гІулакха дІахьига волча хана денз хетадаь хиларца. Оаха боккха мах бу дуккхача шерашка а тахан а советски халкъа карагІдаьннараш алсамдоахаш а лорадеш а, социализман прогрессен низаш кхетадеш, машар лоаттабеш а чІоагІбеш а беча балха юкъа белгалара даьла юкъо а хьош Іа беча балха.

Укх совгІато дІадовзийт социализм хьалъеш боахнача венгерски коммунисташа, венгерски халкъо, Іа, веза Леонид Ильич, бІаьрччача итташ шерашка, бокъонца волча доттагІчу санна, вай партейи халкъийи вежарашка долла доттагІал чІоагІдар дукьа, вайна юкъера дуккхача оагІонашкахьара отношенеши берниате вІаши цхьана лелладу гІулакхаши кІоаргдар дукьа Іа мел даьчох дег тІара оалаш дола баркал.

Веза новкъост Брежнев!

Со чІоагІа дог гІоздаьнна ва дуккхача шерашка Хьо дика вовза а вай юкъарча гІулакха гІулакх деча Хьа доттагІ хила а сай йиш хиларах. Со дог гІоздаьнна ва тахан укхаза хила а Хьога хьейта венгерски совгІат дІадала а йиш хиларагІа. Сайна сиивача торонех пайда а эцаш Хьона эггара дикагІдар, эггара хьалха низ болаш, могаш-маьрша волаш Хьо хилар лов сона. Сона лов дІахо а дуккхача шерашка Советски Союза Коммунистически партенеи Советски паччахьалкхенеи керта а латташ советски халкъа, дунен дерригача халкъий ираз дукьа Іа толаме къахьегилга.

Микрофона хьалхашка — Германе Социалистически единни парте ЦК Генеральни секретарь, Германски Демократически Республика Паччахьалкхен Совета Председатель Э. Хонеккер.

Веза новкъост Леонид Ильич Брежнев!

Сога доккха ираз хиьччад Хьона, Советски Союза Коммунистически парте Генеральни секретара, Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Хьо ваь 75 шу дизарца Германски Демократически Республика доккхегІа дола совгІат дІадала. Германски Демократически Республиканеи Советски Социалистически Республикай Союзеи юкъера вежарашка дола бувзамаш чІоагІдарен лаьттан тІерча социализман машарен гІулакх бахьанен Хьона карагІдаьнна Іалаьмате доккхий гІулакхаш белгал а доахаш Хьона лу аз, Леонид Ильич, «Германски Демократически Республика Турпал» яха сийлен цІи, Хьона лу аз Карла Маркса цІерагІа йола орден.

Из дарца оаха белгалдоакх дІахо мел йодача хана вежарашка бола денале бувзам оттабеш бола Ленина партен мехкен цІи хеза волча викала бехктонхаме, революционни болх.

ЗІамигга волча хана денз Хьа уйлаши гІулакхаши хетадаь да адамлен эггара нийсагІа долча гІулакха — коммунистически общество хьакхоллара. Цу пе дерзІача нийсача гІулакхага бодача наькъагІа хьдда бола гІа советски халкъо баьккхаб дунен халкъашта юкъерча болхлой болама эггара чІоагІагІа тохкамах чакхъяьннача а чІоагІъеннача а Советски Союза Коммунистически парте кулгал а деш чакхдаьккхад. Леонид Ильич, Хьо Центральни Комитета Генеральни секретарь а волаш пхийтта шерал совгІа йолча хана.

Оаха Хьа чІоагІа сийду немецки халкъ гитлеровски фашизмах мукъадаккхар дукьа сага доалахьа дола эггара дезагІдар — шийй вахар кхо ца леш тохкамех чакхваьнна, тешаме а дика а доттагІ Хьо хиларагІа. Дешаца а гІулакхаца а Іа тхона массаза а вежарашха, интернационалистски солидарноста уйланна, немецки лаьттан тІа эггара хьалхара болхлойи ахархойи социалистически паччахьалкхе — Германски Демократически Республика дІаоттаяра гІо даьд.

Тахан оаха Хьона баркал оал вай социалистически содружества дукьа Іа баьча мах баь варгвоацача а бераатерча а балхах. Цун керда

(Чистедоалар 2-ча оагІо тІа).

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВНА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКИЙ СОВГІАТАШ ДІАДАЛАР

(Нистедоалар. Доладур 1-ча оагІо тІа).

перспективаш Іа хьанхайкайир КПСС XXVI съезде. Оаха баркал оал вай планете машара прогресси бахьан чІоагІа къовсам лоаттабечоа. ХІаьта нагахьа санна европейски континенте ухх бІаь шере машар бодаш эттара йІаьхагІа йола ха йоакхе, тІаккха из хала йиш йоацаш дувзаденна да СССР машара политика творчески оттаеш, советски мехка оборонни низ чІоагІбеш, вай социалистически содружество чІоагІъеш Іа беча балхаца.

Веза Леонид Ильич!

Мукъа ба сона Германе социалистически единни парте Центральни Комитета, Германски Демократически Республика Паччахьалкхен Совета, Министрий Совета халкъа цІерагІа дерригача дег тІара доккха совгІат даларца Хьо даькъала ве. Дика мел дар хьона хилар лов сона, коммунизм хьалъеча, дерригача дунен тІа машар оттабара тІехьа къовсам лоаттабеча Іа а советски халкъо а керда коталонаш яхар лов хьона.

МНР совгІаташ дІалучамана къамаьл дир **Монгольски Халкъа - революционни парте ЦК Генеральни секретара, Монгольски Халкъа Республика Сийлахь - йоккхача Халкъа Хурала Президиума Председателя Ю. Цеденбала.** Цо аьлар, цига хинарашка йист кулаш:

Юкъарча къовсамга гІоллара тха доттагІен новкъости Леонид Ильич Брежнев!

Оаха чІоагІа лоархІаш дола тха советски доттагІий!

Къаьстта чІоагІа гІадвахай дег тІара раьза хиннеи волаш Хьа кховзткъе пхийтта шу дизарца дувзаденна ал дІалу Хьога, веза Леонид Ильич, сейтара а, Монголе коммунисташкара а, беррига къахьегамхошкара а цІенача дег тІара, вежарашха дола моаршал.

Мукъа ба сона МНРП Центральни Комитетои МНР Сийлахь-йоккхача Халкъа Хуралон тІадиллараргІа эггара дезагІа дола правительственни совгІаташ — Сухэ-Батора ордени «Дошо седа» — хьона дІадала.

МНР къахьегама турпала цІи хьона еннай Советски Союзе коммунистически общество хьалъеча, ядерни катастрофа кхерамах адамле лоралуа лоаттабеча къовсаме, дунен социализмана хьаргІдаьннараш дебадеча, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн болама цхьогІо чІоагІъечен из кхоттабечи дукхача шерашка тохкамех чакхдаьнна советско-монгольски доттагІал чІоагІдеча Іалаьмате доккхий гІулакхаш нарагІдувларах.

Аз хьона тахан дІалуча Монголе правительственни совгІаташа хьахьокх хьо, веза Леонид Ильич, сийлахь-йоккха ленински парти, Монгольски революци котъяьннача хьалхарча денощна денз — тІема бирса хаяаш лайнача шерашка а машаре хІама хьакхоллаш къахьегача денощка а тхоца цхьана хиннача тха советски гожарий, йижарий тха партеи дерригача монгольски халкъо чІоагІа а боарам боаццаш а лоархІаш хилар. Цу совгІаташта юкъе дахад хьо — дохаргдоацача советско-монгольски доттагІлеи, машари дунен халкъий динагІйола кхоанеи бахьан долаш лоаттабеча къовсама байракх лелаечун — сийлахь-доккха сийи хьоцара безами.

Тха мехка, дунен тІа массанахьа а санна, дика вовза а вовз хьо. ЧІоагІа веза а веза, тохкамех чакхваьнна Советски Союза кулгалхо, сийлахь-воккхача Ленина гІулакх тешаме дІахо хьошвар, хІинзарча хинара гІорваьнна политически паччахьалкхени деятель, кІаьдлуш воаца къовсамхо-интернационалист санна. Доккха партийни паччахьалкхени хьаькъал, вІалла кхоачаца луш творчески хьинар дола, хьалхашка оттадаь декхар кхоачашдара чІоагІа тІаьхуш вола саг санна.

Хьа дерригача сакхетамо вахар, веза Леонид Ильич, 50 шу совгІа йолча хана ленински парте мугІарашка волаш бу болх тхона, монгольски коммунисташта марксизма-ленинизма идеашта чІоагІа тешаме хилара, машара, демократе, социализма сийлахь-доккхача гІулакха боарам боацаш чІоагІа мутІахьа хилара йоза образец я.

Хьа кховзткъе пхийтта шу дизара юбилей йолча дийнахьа Монголе коммунисташеи къахьегача халкъои кхы цІаьккхаза а хьона, веза Леонид Ильич, чІоагІа баркал оал Монголе къахьегамхой дег тІара йоаххо ираха цар вахара хьален иразеи тешо ярах. Халкъа Монголецара доттагІал [illegible] ва советски наькха сийлахь а интернациональни а декхар да аьнна Іа аьннача дешаша социалистически общество хьалъяр духьа нерда толамаш дахара монгольски къахьегамхой дешаш гайду.

Веза Леонид Ильич!

Мукъа ба сона цІаьхха а дег тІара сийлахьча юбилейцеи МНР Къахьегама Турпала цІи яларахи хьо даькъала вувца, хьо могаш-маьрша, дукхача шерашка вахаш. Советски Союзе коммунизм хьалъяр духьа, социализма мехкий халкъашта юкъера доттагІал дІахо чІоагІдара кхоттадари духьа, машара гІулакхи адамаш прогресси котъяьккхар духьа Іа берриате беча балха тІехь дІахо доккхий толамаш дахар лоаш хилар дІахайта.

Румынски Коммунистически парте Генеральни секретара, Румыне Социалистически Республика Президента Н. Чаушеску СРР совгІаташ дІалуш аьлар:

Веза Леонид Ильич!

Сона къаьстта чІоагІа тоам хулаш хІама да Румынски Коммунистически партенеи Советски Союза Коммунистически партенеи юкъе, Румыне Социалистически Республиканеи Советски Социалистически Республикий Союзаи юкъе вІашаги цхьана леладу гІулакхаш дегІадоаладеча, социализма, машаре, дунен халкъашта юкъе цхьана гІулакхаш леладара юкъарча гІулакха боламе Іа къаьстта чІоагІа дакъа лацарах Румынски Коммунистически партеи Румыне Социалистически Республикан кулгалхочо хьона ела лаьрхІа «Социализма [illegible]» яха Румыне Социалистически Республика еза орден дІалулга. Хьа 75 шу дизарехи дукхача хана Советски Союза Коммунистически партеи Советски паччахьалкхени гІорваьнна деятель волаш болх барахи е еза орден дІалу аз хьона.

Са безам ба партийни паччахьалкхени кулгалхой цІерагІа а сайгара а Румыне Социалистически Республика е еза орден дІалуш хьо чІоагІа даькъала вувца, цІенача дег тІара хьо могаш-маьрша хилар лоаш, гІорваьнна паччахьалкхен деятель а дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн боламе цІи веза вола деятель а санна партенеи Советски паччахьалкхеннеи кулгалдара доккхий бехктокхаме декхараш кхоачашдеча доккхий толамаш Іа дахар лоаш волга дІахайта.

Со тешаш ва дІахо йодача хана а вай партешта мехкашта юкъера гІулакхаш хадданза дегІадоаладара, социализми коммунизма хьалъяра, халкъий вахара хьал тоадара гІулакха, цар солидарность чІоагІъяра цхьана къахьегаш вай хургдиларах.

Дунен халкъашта юкъера хьал чоалхане хилар, гераш Іоадела сихдар, паргІатонна, вай халкъий вахара, дерригача дуненна кхерамаш дола цІенкхоштара гІулакхаш хилар тераад а деш са безам ба кхоаким кІаьдбера тІехьа. Европе кхераме хилийтаран цхьана гІулакхаш леладарех тІехьа, ядерни горе доацача Европана тІехьа, вай планета тІарча дикагІа а нийсагІа а болча машара тІехьа лоаттабеча къовсаме вай паччахьалкхенашта юкъе цхьана леладу гІулакхаш дІахо чІоагІдалар лоаш се волга дІахайта.

ЦІаьхха а, веза Леонид Ильич, даькъала а вувц хьо, дукха хьо вахар, чІоагІа могаши ираз долаши хьо хилар а лов сона.

Ше къамаьл деш **Чехословаке Коммунистически парте ЦК Генеральни секретара, Чехословацки Социалистически Республика Президента Г. Гусака** аьлар:

Веза новкъост Брежнев!

Чехословаке Коммунистически парте Центральни Комитета, чехословацки коммунистий, тха мехкарча дерригача халкъа цІерагІа а сейгара а со тІехьа ва езача юбилейца хьо даькъала вувца тахан ухказа мел баькхараши аьнначеа. ЦІенача дег тІара лов сона хьо могаш-маьрша хилар, социализма, коммунизма, машаре потило бахьан долаш Іа беча бехктокхамеча балха керда доккхий толамаш дахар. ХІаьта иштта доккха ирази дика дари хьона хилар а.

Мукъа ба сона къаьстта, сайна тоам болаш а сийлахь а миссе кхоачашъе: доккхий чехословацки совгІаташ — ЧССР Турпала дошо седкъеи Клемент Готвальда ордени Хьона дІалла. Уж совгІаташ хьона деннад ваьча дийнахьа денз 75 шу дизарна дувзаденнеи Сийлахь-йоккхача Октябрьски Социалистически революце идеаш кхоачашъеча хьона нарагІдаьннеча къаьстта доккхийча гІулакхий хам беши, социализма, прогресса, дерригача дунен тІарча машара гІулакха тІехьа Іа хьинаре къовсам лоаттабарах, вай вежарашха йолча партешта халкъаштен юкъера доттагІалеи цхьана гІулакхаш леладарен интернациональни бувзамаш дегІадоаладара юкъе доккха дакъа лацарах.

Вай мехка коммунисташта, берригача къахьегамхошта дика бовза Хьа вахара никъ, цар лакха мах бу партена ларагІа Іайха мел яьнкхача беркатеча хана ерригача партийни паччахьалкхени посташ тІа Хьона карагІдийнача тІехдаьнна доккхийча гІулакхий. Тахан цІенача дег тІара Хьона баркал ала безам ба са хьай хІара денъарча дукхача тайпарча гІулакхаш тІа социалистически Чехословаке халкъа вахарен къахьегамеи массаза а чІоагІа уйла еши йоаххо еши хьо хинна хиларах.

Хьай дерригача вахарца, веза Леонид Ильич, хьай къовсамцеи къахьегамцеи хьай цІи дІаязъяьй Іа тха халкъий кердагІча историна юкъе, тха къахьегамхой дегашка массаза а дег тІара баркал оалаш дагаухаргда цар Іа, сийлахьча Советски Эскара ираз хиня хиларах тарра, фашистски оккупацех Чехословаки мукъайоаккхаш лаьттача къовсаме дакъа лоацаш Хьо хье хинна хилар. Хьо массаза а оаха толамаш даьхача дег тІара дина хеташ тхона халонаш тІакхаьча халалеташи хиннав. КПЧ XVI съезда балха юкъе Іа дакъа лацара а лакха мах баьча тха халкъа вахаре цІей хиннад Чехословаке Іа сначa хІара визитах. Іа даь къамаьлаш тхона массанена а, сона сайна а, эггара тешамегІа волча доттагІчун дег тІара доагІеи хьакъалеи доши хиннад массаза, дІахо хург а да.

Веза новкъост Брежнев! Эггара дезагІа дола чехословацки совгІаташ хьона дІалуш, цІаькха а цІенача дег тІара лов сона Советски Союз берката хилийтара, цун халкъий вахар, социализман дерригача дунен тІарча машарен гІулакхаш ираз долаш хилийтара дика упахцІена волаш дукхача шерашка бернате гІулакхаш деши хьо вахар.

Вежарашха долча мехкий кулгалхошка даь - къамаьлаш тІоараш тохарца тІаьийцар.

Цул тІехьагІа къамаьл дир новкъоста Л. И. Брежнева.

Новкъоста Л. И. БРЕЖНЕВА къамаьл

Аз лоархІаш дола са новкъостий!

ДоттагІий!

Са дог тохаденна хилар оаш кхетаду аьшпа хет сона. Юбилей яхар — из Іа хьайна хьалхашка, хьай халкъа хьалхашка меттел, доттагІашта — цхьатарра уйлаш ираша хьалхашка а луш йола отчет ма йий. Укхаза юкъьанща дена юха таххар сапна кул хьабена никъ.

Дег тІара баркал оал аз новкъосташта Живковна, Кадара, Хонеккера, Цеденбала, Чаушескуна, Гусака тахан уж укхаза, Москве, нийсбаларах. Баркал хилда шоана, доттагІий, оаш денна деза совгІаташ бахьан долаш, хІанза са а са балха а хьакъехьа оаш аьнна дІайха дешаш бахьан долаш.

Шин хьакъехьа дувца хала да, вешта тоам а хетац. Цудухьа юххьанце а белгалдаьккха безам ба са: са къахьегам — ма да цахаддаш ухк шовзткъе итт шу совгІча хана са вахар дувзаденна йолча ленински парте Іалаьмате доккхийча гІулакхий цхьа дакъа лаг.

КІезига халонаш тІаьйттай вай мехка, вай халкъа. ЙІсай вайна ди деха хаваш, ьттув да болаш йола халонаш, цхьабаькъда, дукха а дикагІа хиннад диняхетараш. ХІаьта, бакъдар аьлча, вайна, коммунисташта, эггара кертера динахетар массаза а хила а хиннад, да а да творчества даь динахетар, кердадар хьакхолларах хинна динахетар.

Ираз долаш хиннад вай социалистически мехкий дунен содружество хьахулачеи дегІайоагІачеи дакъа лацарах. ХІанз дукха хІама ца эшаш шовзткъа шу да классага гІоллaрча социалистически мехкашкарча вай новкъосташца кулг кулгах а теха къахьегаш вай дола. ВІаши дага а дувлаш вІашгІехьдоах вай — цхьа моллагІа долча хьалашка а ца доахаш — бокъонца нийсхо йолаш дола, бокъонца вежарашха дола халкъашта юкъера гІулакхаш. Из, аьлча тІехдоацаш, адамий историе чухь гІулакхийча гІулакхий цхьа дакъа лаг.

Вай ерригa политически правительственни уйлаш маьрлача гІулакхашта тІаервая я. Вай безам ба вошта а прогрессга долча цхьай маькъаш лоаш долча халкъашта а машар хилийта, вай безам ба ерригача адамлена машар хилийта. Паччахьалкхен делтелаша кхетаде деза: машара гІулакх котдалара шин хьашташ хьаллоаттадаьца Іеш, кхычар хьашташ ларxІа а деза.

Машари вайсхон — вІашагІа къоастаде йиш йоаца дешаш да. Долче хІаьта, бокъонца йола машара йоаххо къамаи эгоизмаца, дуненна доал де гІертарца тарлургйолаш яц.

Политике ахка пайдана хинна ца Іеш, данза даргдоцаш а да тахенарча деп доазонел ираькарчунга хьо хьежилга. Со шеко йолаш вац машара сердалоно тІема Іиндарг Іа дІадоакххаргдолгах. ДІахора шераш хила йиш йолаш а хила дезаш а да машаре. Цар яхь а доккхагІча даькъе хьеллаергья вай идеалий гуманизм, вай доттагІала дезал.

Сох лаьца аьлча, аз дош лу — аз дІахо а низ кхоберг-бац социалистически мехкий доттагІал чІоагІдара, лергдоацача ленински гІулакхага толамаш дахийтара.

Укх ар, деза новкъостий, тахан сона деза долча ухх дийнахьа шуца дагавала са безам хинна цхьайола уйлаши дагалаттараши. (**ДІаьхдаь тІоараш тох**).

* * *

Цига хиннараша даькъала дийцар новкъоста Л. И. Брежнева деза совгІаташ а ваьча дийнахьа кховзткъе пхийтта шу дизар а. Цар Леонид Ильича ловцаш даьхар социалистически содружество чІоагІагІа кхотвара, дунен халкъашта юкъера коммунистически болхлойн болама цхьогІо чІоагІъяра, ерригача адамлен машареи иразеи духьа цо чакхдоахача дукхача тайпарча гІулакхашка цо дІахо толамаш дахар лоаш.

(ТАСС).

Л. И. Брежнева биографеца мугІараш

Брежнев Леонид Ильич — КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель. 1966 шера апреле бетта денз — КПСС ЦК Политбюро член. СССР Оборона Совета председатель, Советски Союза Маршал. 1931 шера денз КПСС член ва.

Леонид Ильич ваь 1906 шера 19 декабре боккхочун-металлурга дезале, къахьега волаваннав 1921 шера. 1927 шера Курски землеустроительно-мелиоративни техникум чакхъяьккхай. 1927 — 1930 шерашка землеустроителалла болх баьб Белоруссин ССР Оршански округен Курски губерние, землеустроительни группа начальник, районни земельни отдела заведующий, райисполкома председатела заместитель, Уральски области земельни управлени начальника заместитель хиннав.

1935 шера городе Днепродзержинске металлургически институт чакхъяьккхачул тІехьагІа металлургически заводе инженер, техникума директор, горисполкома председателе заместитель волаш болаш дьа, Украина Компарте Днепропетровски обкома отдела заведующи, 1939 шера денз — Украина Компарте Днепропетровски обкома секретарь хиннав.

Сийлахь-боккха Даймехке тІом болча хана а 1946 шерега кхаччалца а — фронта политуправлени начальника заместитель, эскара политотдела начальник, фронта, округа политотдела начальник хиннав. 1946 шера денз — Украина Компарте Запорожски, 1947 шера денз — Днепропетровски обкомий хьалхара секретарь. 1950 — 1952 шерашка Молдаве Компарте ЦК хьалхара секретарь хиннав, 1952 — 1953 шерашка — КПСС ЦК секретарь. 1953 — 1954 шерашка Советски Эскара Кертарча политуправлени начальника заместитель хиннав, 1954 шера феврале денз — Казахстана Компарте ЦК шоллагІа, хьалхара секретарь, 1956 — 1960 шерашка КПСС ЦК секретарь, цу хана 1958 шера денз — РСФСР гІоллярча КПСС ЦК бюро председатела заместитель, 1960 шера май бетта денз 1964 шера июль бетта кхаччалца — СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель, хІаьта 1963 шера июне денз 1964 шера октябре кхаччалца ишта КПСС ЦК секретарь. 1964 шера октябре денз 1966 шера апрель бетта кхаччалца — КПСС ЦК Хьалхара секретари РСФСР гІоллярча КПСС ЦК бюро председатели, 1966 шера апреле денз — КПСС ЦК Генеральни секретарь. 1977 шера июне денз — СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель.

1952 — 1953 шерашкеи 1956 — 1957 шерашкеи — КПСС ЦК Президиума членалла кандидат. 1957 шера июне денз 1966 шера апреле кхаччалца — КПСС ЦК Президиума член. 3 — 9-ча хьарнача СССР Лакхехьарча Совета депутат. 1965 шера денз СССР Лакхехьарча Совета Президиума член.

Леонид Ильич Брежнев ва Социалистически Къахьегама Турпал, Советски Союза виззза Турпал, «Халкъашта юкъера машар чІоагІбара» яхача дунен халкъашта юкъерча Ленински преме лауреат, цунна деннад машара тІехьа берий болама доккхагІа дола совгІат — Ф. Жолио-Кюри цІерагІа «Машара дошо медаль».

* Инарал-Майор Л. И. Брежнев Москве Коталон параде даьха денцаршта юкъе. 1945 шу, 24 июнь.

* Парте Запорожски обкома хьалхара секретарь Л. И. Брежнев В. И. Ленина цІерагІа ДнепроГЭС юхаметтаоттаеча цхьан участке.

* Л. И. Брежнев шин тІема доттагІаща — ІІ-ча эскара ветеранаща — Кавказ, Новороссийск, Керчь бахьан долаш тІом баьча турпалаща, Украина, Польша, Венгри, Румыни, Чехословаки мукъайоаккхаш даьча доацаш хинарашца вІашагІкхетийтача хана. Москва, 1976 шу, 12 май.

ТАСС фотохроника.

Наьсарен районни комсомольски конференцера

ДАНЗА ДИСАРАШ ДУКХА ДА

12 декабре Наьсаречра культура Дворецe гулбенна бар шоай XXV отчетно - хоржамий комсомольски конференце делегаташ. ДІа мел хьежача гуш дар «Наьсарен района комсомольцаш! Хьинаре къахьегаш, тІехдина дешаш вахкъагІорда вай ВЛКСМ XIX съездаІ», «Толамца кхоачашъергья вай XXVI съезда решенешІ» яха плакаташ, лозунгаш.

Доклад аьча ВЛКСМ райкома хьалхарча секретара Л. Б. Амерхановас белгалдаьккхар, района комсомольцаши кагирхойи укх тІеххьарча шерашка дика толамаш доахаш хьабоагІалга. Ден тІехьа шерлуш латт «ХІара балха дийнахьа хьадер дукхагІа хилийта!», «XI пятилетка — къонабарий хьинаре къахьегам, хьаькъал, инициатива, кхоллам» яхача девизагІа ярна социалистически яхь.

«НГІАССР автономе 60 шуи Нохчийчен ГІалгІайчен шоай лоІамагІа Россена юкъеяха 200 шуи дизара — 60 ударни декада» яха инициатива кхайкаяр ВЛКСМ XVIII съезда цІа лелаеш йола трикотажни фабрика комсомольско - кагирхой коллектив яр. Из болам хьаллаьца къахьегаш хьайоагІа «Электроинструмент», кирпичаш еча завода, автотранспортни, кхыйолча предприятешкара, совхозашкара комсомольско - кагирхой бригадаш. Цудухьа 11 бетта промышленни продукци арахецара план районо кхоачашъяьй 103,4 процент.

Районе болх беш ва 7000 кагирхо. 2000 комсомолей шоашта юкъе а волаш. Царех промышленносте болх беш 47 процент ба, бахача наха гІулакх лоаттадеча сфере — 45, торговле — 80, транспорте — 45 процент.

Беркате къахьегаш, вахаре денала боаци лувцаш хиларца белгалбаьннаб «Электроинструмент» завода № 43 йолча цехера Дзармотов Мусас, Инаркиев Мустафас кулгалдеча комсомольско-кагирхой коллективашкара катий нах, слесарь - инструментальщик Халтуев ТІахІир, автотранспортни предприятера таксист Кодзоев Мухьмад, «40 лет Октября» яхача совхозера доярка Цечоева Лида, дукха кхыбараш. Инаркиев Мустафас кулгалдеча коллективо 11 бетта план кхоачашъяьй 137,5 процент, трикотажни фабрикера бригадира Муцольгова Лизас кулгалдеш йолча коллективо шера план кхоачашъяьй СССР кердача Конституце дизь шу дузача денга кхоачий.

Дика толамаш даьхад № 1 йолча универмага Майсигова Раяс кулгалдеча галантерейни, кирпичаш еча заводерча Мужехоева Тамарас кулгалдеча садчицай коллективаша а.

Дика дарех дувцийи цаьна докладчика а конференце къамаьлаш даьча делегаташа а керттера уйла тІаьхьийтар де вІашгІехьа ца доалаш дисачоа, кхоачамбоацараашта.

Трибуна тІа ва СССР Лакхехьарча Совета депутат «Электроинструмент» завода № 43 йолча цеха комсомольско - кагирхой бригада бригадир Дзармотов Муса.

— Дика кайоалаш къахьийгад тха заводa коллективо укх шера, — аьлар цо. — Продукци йохкара 11 бетта план оаха кхоачашъяьй 100 процент. 23 совгІа мехка дІа йохийт оаха тхоай продукци. — 14 совгІа къамех бола нах ба тха заводе къахьегаш, царех дукхагІбараш кагирхой ба. Тха бригадас цхьайтта бетта йола план кхоачашъяьй 127 процент, тхона еннай КПСС райкома, райисполкома карара кара тела ЦІе байракх. 120 — 130 процент план кхоачашъю коммунистически къахьегама ударникаша комсомольцаша Шанхоев Мусас, Муцольгова Маретас, Хулагов Исраьила, Гизатулин Рашида, Султыгов Мовлс, кхыбараща.

— Цхьабакъда, — аьлар, — цо заводе йоацаш я художественни самодеятельность, цхьайолча цехашка йоацаш я цІе уголокаш, стадионаш, спорта Двореца. Уж кхоачамбоацараш дІадаха декхарийла да тхо, кагирхой. Цу даькъе тхона новкъостал де деза районни организаце.

— Наьсарен районе, — аьлар районни культура отдела заведующе М. Аушева, — я 18 клуби, 28 библиотечни учреждени, цул совгІа 2 музей, художественни а музыкальни а школаш. Цу учреждениешка болх беш ва 129 саг, царех 5 лакхара образовани йолаш ва, 25 лаьрххІа юкъера дешар дийша ва. Укх тІеххьарча хана культура болхлоша дукха къахьег КПСС XXVI съездо из яхха ра хаха коммунистически кхетам болара.

— 1981 шу дІадоладелча тІоне дар клубашка, библиотекашка, кхай тІарча бригадашка, фермашка политически темаех аьца йийшай 357 лекци а доклад а. Цар темаш я: «Вай советски вахара хьисап», «Ленина хьехамца — коммунизмага», «XXVI съездо лаьрхІар — вахаре», «XI-ча пятилетка — вай ударни болх», кхыяраш.

Конференце къамаьлаш даьча «Назрановский» совхоза парткома секретара Мислауров Увайса, № 2 йолча школа дешархочо Бекмурзиева Фатимас, трикотажни фабрика швейс Дарсигова Дибихана, райспорткомитета председатела Дахкильгов Бориса, СГПТУ-14 комсомола комитета секретара Оздоев Бахьаудина, районо заведующе Ужахов Амерхана, совхоза - техникума комсомольски организаце секретара Капицева Валентинас, пионерий Цен директора Муцольгова Марема, тІема а къахьегама а музея директора Мальсагов Тухана дийцар шоай комсомольцаштен къонача болхлоштен нарагІдаьннача дикача гІулакхех, царна луш бола кхетам кхы а лакхагІча дагІа тІа баккхара де эпарех. Цунца цхьана критика йир ВЛКСМ райкома, цун отделашта уж юкхьанцарча комсомольски организацешка геттара кІезига хулаш хиларах, царна доагІаш дола гІо ца дарах.

Конференце ира дийцар кхувш йоагІача тІехьено шоай мукъата хана бакъахьарча тайпара пайда эцаши уж харц гІулакхашта тІехьа хургбоацаш царца бу профилактически болх чІоагІбе безаши хулгах, кагирхой советски патриотизмаи социалистически интернационализмаи уйлаш йолаш, дин эсеча гІулакхашта духьала болаш хьалкхебара тІаберзабаь бу болх кхы а лакхагІча боарам тІа боаккхаш тоабелга Іалащдаьча дарг ца хиларах.

Конференце данъа ловцаш а хилар, къамаьлаш а дир КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара А. А. Мизиева, ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара Г. Х. Эльмурзаева, СОАССР Пригородни района ВЛКСМ РК хьалхарча секретара А. С. Апаева. Конференце балха юкъе дакъа лоацаш вар Ю. Х. Героев.

КПСС XXVI съезда сопачаша дІедеххача тайпара районни комсомольски организаце болх тоабара де дезараш белгалдоахаш шерра соцам тІаийцар конференце.

Конференте хержар райкома керда состав, ревизионни комисси, XXVIII областной комсомольски конференце делегаташ. ВЛКСМ райкома хьалхарча секретаралле хержар **Л. Амерханова**, шоллагІча секретаралла — **М. Тумгоев**, секретаралла — **Х. Мальсагова**.

А. САГОВ,
тха соб. корр.

АЛСАМЙОАХ ХЬАЙБАЙ ПРОДУКЦИ

ЦхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера дика хьокхамаш гойтаил балхаш ду тха Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза № 3 йолча шурий-товарни ферма коллективо. Шера планагІа ерригa яккха езар 472 тонн йолаш укх шера цхьайтта бетта 489,7 тонн шура яьккхай.

Дика хьокхамаш даьхад бокх тха совхоза ферма коллективаша а. Хьайбай продукташ дукхагІа яхара, кийтъяра, хьайбаш толаме Іаргар дахара 1981 шера цхьайтта бетта баьча балхах республика колхозашта, совхозашта юкъе аьрхача социалистически яхь котъяьнарг а лаьрхІа республикански газеташ тІа чІоагІдаьча Сийлен улга тІа яьккхай тха совхоз.

Укх шера дика алсамъяьккхай шура. Шера планагІа яккха езар 2250 килограмм йолаш цхьайтта бетта 2300 килограмм шура яьккхай хІара Іаттагара. Пятилетка шоллагІча шера чотагІа къахьегаш ба тха йоккха белха опыт йола доаркаш. ХІанале 3373 килограмм шура яьккхай хІара Іаттагара Дзаурова Долатхана, хІаьта 3177 килограмм яьккхай Дзаурова Мадината. Цар санна дика къахьег Дзаурова Хьавас, кхыча доаркаша.

Цу тха йоккха говзал нарагІдаьнча болхлоша Іомабеш ба къона доаркаш Дзаурова Фатима, Келигова Фердовс, Келигова Фатима, кхыбараш. Цар а толамаш доахаш къахьег.

Белгалваккха веза деттаа долча доахана хьожаш вола скотник Кодзоев Іалихан, цхьан шерага кхаччалца дола Іаьсий леладу Келигова Мовлатхапа. Шоай декхараш бехк боаккхилга йоалаш кхоачашду цар а.

Ферма коллектив тийша я дІахо йодача хана а кхы а дикагІа хьоккамаш шоеш доахаргхиларах.

І. АУШЕВ,
Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза № 3 йолча шурий-товарни ферма заведующи.

1982 шера Нохч-ГӀалгӀай АССР экономически социальнии дегӀайоалаяра Паччахьалкхен планах дола

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АВТОНОМИИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА

ЗАКОН

Нохч - ГӀалгӀай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето соцам бу:

Статья 1. Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совето хьачуенна 1982 шера Нохч - ГӀалгӀай АССР экономически социальнии дегӀайоалаяра Паччахьалкхен план, Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Планово - бюджетнии отраслевойн комиссей тоадараш чоте а эцаш, къобалъе.

Статья 2. 1982 шера Нохч - ГӀалгӀай АССР экономически социальнии дегӀайоалаяра Паччахьалкхен плана укх лохехьара керттера хьокхамаш чӀоагӀде (Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совета кара болча боахие):

	Бустамаш единица	1982 шера план	1981 шерана нийсдича тӀаккхетар, проценташ
1975 шера 1 январе хиннача оптови махах лаьрхӀача промышленноста товарни продукци — ерригa:	млн. сомаш	85,73	4,3
цу дакъе:			
Моттигерча промышленноста министерство	»	40,2	3,0
Кхачан промышленносте министерство	»	33,0	7,1
«Чечено - Ингушстройматериалы» яха объединени	»	12,5	1,2
Паччахьалкхен капитальни вложенеш	млн. сомаш	22,8	—
цу дакъе:			
— производственни гӀишлош хьалъяр	»	1,23	—
— производственни йоаца гӀишлош хьалъяр	»	21,57	—
Къахьегама овсарле:			
— промышленносте		—	1,0
— гӀишлошъеча		—	2,0
Паччахьалкхени кооперативнии торговле розничнии товарооборот, общепита оборот а чулоацаш (вӀаши нийсде йиш йолча махьашца)	млн. сомаш	764,0	5,8
Бахача наха бытовой гӀулакхаш дара боарам	»	26,4	12,3
Паччахьалкхен бюджете латтача школе даха ха йоацарей учрежденешкарча берий дукхал	эзар саг	39,8	5,6
Юкъарча дешара школашкарча дешархой дукхал	»	248,5	—
Профессионально - технически дешара заведенешкара квалифицированни болхлой арахецар	»	9,16	8,9
Больничи менгей дукхал	эзар менга	12,4	4,2

Финансироване ерригача источникий чотагӀа 1982 шера хьалде 271,3 эзар квадратни метр наха чуӀе цӀенош.

Статья 3. Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совето 1982 шера Нохч - ГӀалгӀай АССР экономически социальнии дегӀайоалаяра Паччахьалкхен план кхоачашъеча хана чакхъяха массе а оагӀорахьара цунна интенсификаци яра, къахьегама овсарлен темпаш сихъяра, Ӏилманеи техникаеи карагӀдаьнначa кердагӀа дарех шерра пайда эцара, бийдала, доагора - энергетически, кхыча материальни кхоачамех дикагӀа пайда эцарен кхом барен, продукцен наха деча гӀулакхийн дикал тоаяра, социалистически хьу йоаржаяра, дерригa чура кхоачамаш оарцагӀдахара ларда тӀа общественни производства эффективность дӀахо лакхъяра йола мероприятеш хӀаьта эцаш куле плановни заданеш ирйс а е.

Статья 4. Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Планово - бюджетнии отраслевойн комиссей заключенешка дӀаязъаьча 1982 шера Нохч - ГӀалгӀай АССР экономически, социальнии дегӀайоалаяра йолча предложенешкеи замечанешкеи хьожилга а царех йоагӀ - йоагӀаш йола решенеш тӀаэцилга а Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совета тӀадилла.

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный,
1981 шу, 15 декабрь.

1981—1985 шерашка Нохч-ГӀалгӀай АССР экономически социальнии дегӀайоалаяра Паччахьалкхен планах дола

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АВТОНОМИИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА

ЗАКОН

Нохч - ГӀалгӀай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето соцам бу:

Статья 1. Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совето хьачуенна 1981—1985 шерашка Нохч - ГӀалгӀай АССР экономически социальнии дегӀайоалаяра йола, пятилетка шерашта, Нохч - ГӀалгӀай АССР министерствашта, управленешта, ведомствашта къаьст - къаьста йола, КПСС XXVI съездо чӀоагӀдаьча 1981—1985 шерашкеи 1990 шерага кхаччалцеи СССР экономически социальнии дегӀайоалаяра Керттерча лостамашкеи РСФСР Министрий Совето оттаьча заданешкеи хьежжа кийчъяь йола Паччахьалкхен план къоабалъе.

Статья 2. 1981—1985 шерашка Нохч - ГӀалгӀай АССР экономически социальнии дегӀайоалаяра йолча Паччахьалкхен плана укх лохехьара керттера хьокхамаш чӀоагӀде. Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совето довл деча боахаме гӀолла:

(1980 шера хинначунца нийсдича, проценташ).

	1981 шера	1982 шера	1983 шера	1984 шера	1985 шера
Промышленни производства боарам	97,8	104,8	107,7	113,8	122,3
Паччахьалкхен капитальни вложенеш	95,5	88,5	80,7	75,3	76,0
Къахьегама овсарле:					
— промышленносте	98,2	103,4	105,7	110,0	116,0
— гӀишлошъеча	102,0	104,0	106,0	108,0	110,0
Паччахьалкхени кооперативнии торговле розничнии товарооборот (вӀаши нийсдаьча махьех)	105,0	111,0	116,8	123,2	129,6

Статья 3. КПСС XXVI съездо тӀакийца социальни дегӀаахарен халкъа вахара хьал дӀахо лакхдарен программа кхоачашъяра пхе шера Нохч - ГӀалгӀай АССР 1356,4 эзар квадратни метр наха чуӀе цӀеной хьалдаь доахилта Ӏалашде. Наха чуӀе цӀенош хьалдара дикал лакхъе, советски нахъа чуӀеча цӀеной хьалаш тоаде.

Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совета тӀадилла КПСС XXVI съездо чӀоагӀдаьча 1981—1985 шерашкеи 1990 шерага кхаччалцеи СССР экономически социальнии дегӀайоалаяра Керттерча лостамашка, РСФСР Министрий Совето, иттаьлагӀа кержача РСФСР Лакхехьарча Совета йиълагӀча сессе тӀакийцача «1981—1985 шерашка РСФСР экономически социальнии дегӀайоалаяра Паччахьалкхен плана хьакъехьарча» РСФСР ЗаконагӀа оттаьча заданешка хьежжа, РСФСР правительства оттаьча порядкагӀеи хаваашкеи Нохч - ГӀалгӀай АССР-е бахача наьха вахара боарам лакхбара йола мероприятеш чакхъяха.

Болхлой, цу дакъе кӀезига алапеш ийдераш а болаш, алапеш тӀатохилта Ӏелашде, култ-кара бу болх, кхоачам боллаш гоазал йоацача наьха къахьегам кӀезигбара, квалификаци лакхъяра, хӀаране тайп - тайпара профессеш леляра, докхий къахьегама толамеш дахара ларда тӀа.

ХӀара болхлочо ше хьийгача къахи коллектива балхах бухсоцаш хьахиначохи тийша алапиа премеш хулийтилга чӀоагӀде, къахьегама овсарле лакхъяра, продукце дикал тоаяра, ресурсай дерригача тайпаште кхом бара цар еча стимулироване лоархӀам лакхбе.

Вахача наха медицински бытовойи гӀулакхаш дара боарами дикали лакхъе, халкъа образоване система, дегӀайоалае, культура учрежденей болх тоабе.

1981—1985 шерашта лаьрхӀа бахача наха бытовой гӀулакхаш дара, образованена, унахцӀено лораяра укх тайпара хьокхамаш оттаде:

(1980 шера хинначунца нийсдича, проценташ)

	1981 шера	1982 шера	1983 шера	1984 шера	1985 шера
Бахача наха бытовой гӀулакхаш дара боарам	111,0	118,3	129,4	143,8	159,5
Паччахьалкхен бюджете латтача школе даха ха йоацарий учрежденешкарча берий дукхал	104,7	110,8	115,4	120,7	126,5
Школашкарчеи дӀахьдаьча ден группашкарчеи дешархой дукхал	100,8	105,4	105,4	105,4	107,2
Больничи менгей дукхал	102,6	106,9	108,6	108,6	113,8

Статья 4. Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совета тӀадилла СССР-еи РСФСР-еи министерствашеи ведомствашеи хьакхайкаьча объединеней, предприятей, гӀишлошъяра а организацей а пхе шера чӀоагӀъаьча планий латда тӀа Нохч - ГӀалгӀай АССР територе тӀарча беррига боахама, моллагӀча ведомствана чубоагӀаш беле а, пхе шера сводни плана керттера хьокхамаш кийчаелга чӀоагӀбелген.

Статья 5. Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совето:

а) КПСС XXVI съездо чӀоагӀдаьча 1981—1985 шерашкеи 1990 шерага кхаччалцеи СССР экономически социальнии дегӀайоалаяра Керттерча лостамех, РСФСР Министрий Совето оттаьча заданех, укх Законах хьалхе а лоацаш хӀара министерстваней ведомстваней, предприятеа, производственни объединенена, организацена пятилетна шерашта къаьст - къаьста йолаш пхе шера планаш оттаелга Ӏалашде;

б) экономика дегӀайоалаяраи производства хьокхамаш тоадараи оттаь заданеш кхоачашъяра йола мероприятеш кийчъелген чакхйоахилген Ӏалашде.

Пхе шера план кхоачашъяра процесс къаьстта чӀоагӀа теркам тӀабахийта къахьегама овсарле лакхъелга, Ӏилма-технически процесс сихъяра, экономе режим чӀоагӀъяра, управлени аргаьнихха тоаяра, производства кхоачамаш гучадахарен царех пайда эцарен ларда тӀа общественни производствана интенсификаци елгеи цун эффективность лакхъелгеи Ӏалешдара дола гӀулакхаш чакӀдаха;

в) доалахьа йолча объединенеша, предприятеша, организацеша пхе шера планаш кхоачашъяра лелама чӀоагӀа тӀахьокам лоаттабе, халкъа боахама ерригача звеньяшка паччахьалкхен дисциплина массе а оагӀорахьара чӀоагӀъелга, боахама гӀулакхашка социалистически законность лоарзагӀа ца йоаккхаш лелаелга Ӏалашде, ший ханнахьа планаши заданеши кхоачашъяра, продукце дикал тоаяра, кхом беш ахчеи материальни кхоачамаши дӀаахийтара бола боахама хӀара култалхочун бехктоххам лакхбе.

Статья 6. Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совета тӀадилла Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Планово - бюджетнии отраслевойн комиссей заключенешкара 1981—1985 шерашка Нохч - ГӀалгӀай АССР экономически социальнии дегӀайоалаяра Паччахьалкхен планах йолча предложенешкеи замечанешкеи, хӀаьта иштта Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета заседанешка депутаташа хьакхайкаьча предложенешкеи замечанешкеи хьожилга а царех йоагӀ-йоагӀаш йола решенеш тӀаэцилга а.

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный.
1981 шу. 15 декабрь.

1982 шера Нохч-ГӀалгӀай Автономии Советски Социалистически Республика Паччахьалкхен бюджетах дола

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АВТОНОМИИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА

ЗАКОН

Нохч - ГӀалгӀай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета соцам бу:

Статья 1. Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совето хьачуденна 1982 шера йола Нохч - ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджет, доходаши расходаши 170585 эзар сом а йолаш, чӀоагӀъе.

Статья 2. 1982 шера йолча Нохч - ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджете паччахьалкхени кооперативнии предприятешкарен организацешкарен доходаш — оборота тӀера налог, пайдах ю отчисленеш, производственни керттерча фондехи оборотни средствехи лур, пайдах мукъадоалаш дусар, подоходни налог, социалистически боахамгара кхыйола доходаш — 129154,0 эзар сом долаш оттаде.

Статья 3. 1982 шера йолча Нохч - ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджете халкъа боахама финансировани яра — промышленность, юрта боахам, жилищно - коммунальни боахам, халкъа бохама кхыдола доакъош дегӀадоаладара расходаш 32081,92 эзар сом оттаде.

Статья 4. 1982 шера йолча Нохч - ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджете социально - культурни мероприятешта — массане а юкъерча дешара школашта, юкъерча лаьрххӀача дешара заведенешта, Ӏилма - тохкама учрежденешта, библиотекашта, клубашта, театрашта, кинайоазонна, просвещени культурай кхыча мероприятешта; больницашта, берий яслешта, санаторешта, унахцӀено лораяра а физически культура а кхыча учрежденешта; пенсешеи пособешеи ассигнованеш 127184,0 эзар сом оттае.

Статья 5. 1982 шера йолча Нохч - ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджете паччахьалкхен Ӏаьдалеи паччахьалкхен доалдарен органаши лелаяра ассигнованеш 4262,5 эзар сом оттае.

Статья 6. 1982 шера Нохч - ГӀалгӀай АССР Республиканскии бюджет доходаштеи расходаштеи 89216,6 эзар сома 1983 шера 1 январе массе хила деза оборотни ахча 2240 эзар сома чӀоагӀде.

Статья 7. 1982 шера йола городийи районийи бюджеташ доходаштеи расходаштеи 116747,88 эзар сома 1982 шу чакхдоалаш цу бюджетех массе хила деза оборотни ахча 3960 эзар сома оттаде, цу дакъе:

(эзар сомаш)

районаши городаши	1982 шера доходаши расходаши	1983 шера 1 январе массе хила деза оборотни дар
Ачхой-Мартановски район	4370	160
Веденски район	4249	150
Грозненски район	6556	250
Надтеречни район	3449	120
Назрановски район	6679	200
Наурски район	4574	190
Ножай-Юртовски район	5318	190
Советски район	2331	130
Сунженски район	5480	230
Урус-Мартановски район	5807	190
Шалински район	9660	380
Шелковски район	4172	190
гор. Грозный	41737	1220
гор. Гудермес	6975	200
гор. МагӀалбик	5391	180

1982 шера потребительски кооперацe организацей рознични товарооборотага хьежжа оборота налогагӀа районийи городийи бюджеташта ахь тӀа лури доле ахча укх тайпара оттаде:

(эзар сом)

Ачхой-Мартановски район	2817
Веденски район	3338
Грозненски район	1851
Надтеречни район	1693
Назрановски район	3697
Наурски район	1177
Ножай-Юртовски район	3842
Советски район	1737
Сунженски район	1303
Урус-Мартановски район	3494
Шалински район	5990
гор. Гудермес	1251
гор. МагӀалбик	3189
Дерригa а:	35379

Статья 8. 1982 шера Нохч - ГӀалгӀай АССР районийи городийи бюджеташта еш йола отчисленеш чӀоагӀъе:

а) бахача нахa телача подоходни налогахи оборота тӀарча налогахи укх лохехьара бустам болаш:

районаши городаши	Отчисленей процент: бахача нахa телача подоходни налога тӀара процент	Отчисленей процент: оборота налога тӀара
Ачхой-Мартановски район	100	40
Веденски район	100	40
Грозненски район	100	40
Надтеречни район	100	40
Назрановски район	100	40
Наурски район	100	40
Ножай-Юртовски район	100	40
Советски район	100	40
Сунженски район	100	40
Урус-Мартановски район	100	40
Шалински район	50	40
Шелковски район	100	5,6
гор. Грозный	30	10,7
гор. Гудермес	50	40
гор. МагӀалбик	38	40

б) кооперативни предприятеша, общественни организацей хозорганий подоходни налога тӀара, колхозий подоходни налога тӀара, юртбоахама налога тӀара, хьун дохода тӀара, бераш доацача, цхьаьи кӀезига дезал боладии болча СССР гражданаша телача налога тӀара, 1982 шера ахчан хӀамай лотерейх хьачутелар 100 процент;

в) 1982 шера 3 проц. чура кхаж боагӀа Паччахьалкхен заем йоккхарех хьакхиначa ахчан 50 процент;

г) кооперативнии общественнии организацеша шоай доалахьарча хӀамашта шоай лоӀамагӀа еча страховане тӀара, транспорта тӀа гражданашта яхза яргӀоацача страховане тӀара, яхза яргӀоацача страховане кхыча тайпаш тӀара 1982 шера хьачутелар 10 процент, хӀаьта бахача нахa шоай доалахьарча хӀамашта яьча страхованех телачох 50 процент.

1982 шера Нохч - ГӀалгӀай АССР Республиканскии бюджета РСФСР Госкомитета Грозненски Управлене оборота тӀарча налога контингентагара мехкдаьтта продуктаца Ӏалашдара 7,9 процента «Чечениигушвино» Грозненски чхьагӀара-коньякии комбинатагара 100 процента отчисленеш чӀоагӀъе.

Статья 9. Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Планово - бюджетнии отраслевойн массазарча комиссеша Нохч - ГӀалгӀай АССР 1982 шерарча Паччахьалкхен бюджетах яьча заключенеш тӀарча предложенешкеи замечанешкеи, хӀаьта иштта Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета заседане депутаташа яьча предложенешкеи замечанешкеи хьажари царех йоагӀ-йоагӀа решенеш тӀаэцарe Нохч - ГӀалгӀай Министрий Совета тӀадилла.

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный,
1981 шу. 15 декабрь.

1981 шера Нохч-ГӀалгӀай АССР экономически социальнии дегӀайоалаяра Паччахьалкхен план кхоачашъяра лелаях бола Нохч-ГӀалгӀай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета

СОЦАМ

Нохч - ГӀалгӀай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето соцам бу:

1. 1981 шера Нохч - ГӀалгӀай АССР экономически социальнии дегӀайоалаяра Паччахьалкхен план кхоачашъяра лелама хьакъехьара Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совета доклад тӀаэца.
2. 1981 шера Нохч - ГӀалгӀай АССР экономически социальнии дегӀайоалаяра Паччахьалкхен план кхоачашъяра дикза дартдоаца гӀулакхаш деш Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совет йолга белгалде.
3. 1981 шера Нохч - ГӀалгӀай АССР экономически социальнии дегӀайоалаяра Паччахьалкхен план кхоачашъяра лелама деша хьакъехьа республика Лакхехьарча Совета планово - бюджетни а отраслевой а комиссей предложенеши замечанеши, хӀаьта иштта Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета заседане депутаташа енна предложенеши яь замечанеши къоастаелга а, КПСС XXVI съезда решенеех хьалхе а лелаеш цхьайтталагӀча пятилетка хьалхарча шерен 1982 шерен плановни заданеш толаме кхоачашъяра тӀаерзаь йола мероприятеш чакхйоакилга а Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совета тӀадилла.

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный.
1981 шу. 15 декабрь.

Депутат А. А. Мякиев Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума членалле харжарах бола Нохч-ГӀалгӀай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета

СОЦАМ

Нохч - ГӀалгӀай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Депутат Мякиев Абубакара Асхьаб Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума членалле харжа.

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный,
1981 шу. 15 декабрь.

1980 шерара Нохч-ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджет кхоачашъяра хьакъехьара отчет чӀоагӀъярах бола Нохч-ГӀалгӀай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета

СОЦАМ

Нохч - ГӀалгӀай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето соцам бу:

1980 шерара Нохч - ГӀалгӀай Автономии Советски Социалистически Республика Паччахьалкхен бюджет доходаш 180929 эзар сома расходаш 172579 эзар сома, доходаш расходел 8350 эзар сом дукхагӀа а йолаш, кхоачашъяь хиларах йола отчет чӀоагӀъе.

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный,
1981 шу, 15 декабрь.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума составе хувцамаш дарах бола Нохч-ГӀалгӀай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета

СОЦАМ

Нохч - ГӀалгӀай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето соцам бу:

Мяьхашта йолча Нохч - ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен комитета председателалла хьожаварца дувзаденна Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума члена денхарех мукъаваликйта нов. Мальсагов Арсамака Арсамак.

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный,
1981 шу, 15 декабрь.

ЛЕНИНГРАД. Ха нийса лоархӀаши леласча хана теша ме йолаши йола микроэлектроникаи механикаи база тӀара приборашi хьаю «Петродворцови сахьатий завод» яхача объединене «Хронотрон» яхача опытни заводе. Шерра йовзаш я хронографаш, программни реле, эттара хьалхара электронно - механически сахьаташ, секундомераш - таймераш. Укх шера йоккхача сертӀа арахецара карарезаьй «Ракета-кварц» яхача пхьарсех доахкадеча сахьаташта лаьрхӀача кварцови генераторий блокаш. ХӀара кхоалагӀа йола изделе паччахьалкхен дикала Знак еина я.

СУРТА ТӀА: юкхьанцарча электронно - механически сахьатий участка контрольно-тохкама стенда тӀа.

С. СМОЛЬСКИ сурт. ТАСС фотохроника.

МОСКВА. Хьамiенхоачаш латт Керда шу — берригаш а сахбеннаб елкашта охьа ловзоргаш, электрически лампочкай гирляндаш, дото беса «догIе», карнавальни маскаш, кхымраш эца.

СУРТА ТIА: «Детский мир» яхачу тика тIера керданча шера хеталь базар.

В. СОБОЛЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

ДАЬХЕН КЪОНГАШ КХЕБЕШ

№ 1 йолча Назранерчу школа дешархошца беш бола тIема - патриотически болх шина чулоацамца дилланча сакъердаме а формашка диллачи тайп-тайпара а ба. Цунна чуйоагIа конкурсаш, къажараш, тIема - спортивни цIейш, диспуташ, вечала, майрала урокаш. Иштта, школе чакхйоах традици а хинна дIаэтта йола тIема-патриотически илле конкурс. Укхаза дешархоша композици а яь дIаоаз тIема тематиках дола иллеш.

ИйслагIча, иттлагIча классашкарча дешархоша хьинаре дакъа лоац «Фуд из турпала гIулакх яхар?», «Вахаре массаза а моттиг хиннай турпала гIулакхашта» яхача диспуташка.

4—8 классашкарча бераша кийчду Советски Эскара, городашта - турпалашта хетадаь альбомаш.

Масала, хIана школе долаш дола «Москва лоральрашта», «Ленинград лоральрашта», «23 февраль — Советски Эскара а ТIема-Форда Флота а ди» яха альбомаш. «Патриот» яхача клуба членаша гулъяь кхыйола материалаш школе хьаелла кийчъеча тIема а къахьегама а музее Iоякха лаьрхIа.

1978 шера школа военрука Р. Т. Халухоева кулгал а деш вIашагIъеллача «Патриот» яхача клубо лоархIаме дакъа лоац дешархошта тIема - патриотически кхетам луча. Цо гучайоах Сийлахь боккхача Даймехка тIема ветераний цIераш.

Клуба членаша хиданза буввам лоаттабу тIема ветеранашца, царга наькъаш яду, каст-каста шоаш болча хьех. Чакхдоах вIашагIкхетараш. Цу гIулакхо берашта дикагIа ловзийт Советски наьха деннал турпалал, майрал, истори.

Ала деза, кхыча дешархой ловкъосталца цар школе «Аз гIулакх ду Советски Союза», «Эскаре тIехдика гIулакх дарагIа», «Славе яха ордений бизза бола кавалераш», «Орленок — тIема-спортивни ловзар» яха стендаш кийчъяь хилар.

Школа дешархоша хьинаре дакъа лоац «Зарница» яхача тIема - спортивни ловзаре, хIаьта царна дика хIамаш карагIа а дуъл. Цига Морзе азбукагIа къамаьл деча хьалхара моттиг яьккхар вар.

Каст - каста чакхйоах школе эIазита калибр йола топ нийсагIа кхоссара кхьаш.

Юххьанцарча тIема кийчонах йола занятеш дIакхуьь-цу гIулакха эваш мел дола гIирсаш чудолча тIема гIулакха кабинете. ХIаьта дукха ха йоацаш школа юа директора Ю. Я. Мальсагова, къахьегама урокаш хьехача Б. Х. Султыгова, физрука Б.-М. Цицкиева, дешархоша хьинаре дакъа а лоацаш, хьаьйй тIема-спортивни городок. Цу комплексаш юкъе я топ кхосса йиш йола тир, плац, кхоъ турник, брусьяш. Белгалдаькха деза, цу тайпара городок района ихьаниа а школе кхы iа хилар.

С. АРЧАКОВ.

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

ШЕКАРА ДИАБЕТИ ГРИППИ

Шекара диабет — из кера кIалхарча железо инсулин кхоачам болаш хьа ца йоаккхаш хиларца дувзаденна хулаш дола хронически эндокринни лазар да.

Инсулин кхоачам болаш ца хиларах талх организмерча обмена керттера тайпаш. Эггара хьалхарча аргIанна Iатiъ из углеводий обмена. Углеводий обмен талха йолаенна хилар гучадоал шекар цIийца сов дукха Iараш а дьесача чиццаца хиларах а.

Из лазар кIезиг - кIезига долаш гаьна даьнпа а кIоарглуш а хиларах, цун белгалонаш хиннахьа гуча ца иларах унахой а лорий а са ца кхувш дуе дуккхаза а.

Шекара диабет юкхьанца а хьегудаккха эттагIа хургаш, нагахьа саина цун юкхьанцара керттера белгалонаш йоаш бакъ нах шоаш хуле. Эггара хьалха уж белгалонаш я: хьогал, бага йокъалуш хилар, дуача хIамаца тIехбаьнна чIоагIа безам хилар, дегIа цIока кIомдалар, церташ талхар, хинне чов ца ерзаш гаьна ялар.

Кера кIалхарча железе юкхьанца хулаш дола хувцамаш нерде а дарба да йиш йолаш а хиларах ма могга хьалхагIа гучелхаза яргъяц цун белгалонаш. Диабета толаме дарба дара къаьстта лоархIаме да цун белгалоний бахьанаш довзар.

ДукхагIа нийслуш дола лазара керттерча бахьанех я наст - наста хулаш йола инфекцеш, дарба ца деш гаьна ялийта гипертони, кера кIалхарча железа цIий телача миншта хула атеросклероз. Эггара хьалхо из хьалхьаьдер дукхагIча хана психологически айп да. Долче, шекара диабет юхатохара аьттув бовккхаргба уж бахьанаш дIадахаро. Лазар хьоадеш долча хьалашта юкъе белгалара моттиг дIалоац сов дукха хIама ярои из бахьан долаш дегI дарстарои. Сов берстача, ахаш хIама бац аьнна болча, наьха телхе хул углеводий обмен, шекара диабета белгалонаш а йолаш. Шекара диабет тIехьенгара тIехьенга дувлаш хьадоагIаш хиларца дувзаденна а да. ХIаьта а, тIехьенгара тIехьенга дувлаш долча шекара диабетах сел чIоагIа кхера безаш хIама дац, хIана аьлча цун дарба нийса леладиш болча нахе кIоартача долаш дац из.

Лораша белгалдаьккха шекара диабет кхаь тайпара да: атта, юкъера, хала. Шекара диабета дарба дела из лазар гаьна ца далийтеи вахарек къахьегамех хьалашка сат хьинар долаш хилийтеи лаьрхIа да. Цудухьа оттаь йоагIеш йола диета (организмо хьега къа теркал а деш) нийса леланза яргIалаш яц шекара диабета ерригача стадешка а юххье из лазар кхетара белгалонеш гучаьннача хьалашка а.

Диабет аттагIдар долча хана кхоачам ба инсулин юкъе а йоацаш цхьа физиологически диета хьожайнза. Кера кIалхарча железа керттера инсулина цхьа дакъа дIахотиш ца делийташ лораду цо, тоъал дукха ха йоакхийт унахочунта балха хьинар ца лоаш а дикача хьал тIа волаш а.

Юкъерен халзн диабет хиннача хана физиологически диетах хIама ца хулача хьал тIа унахо вале, тIаккха инсулин йохийт цунна юкъе. Инсулина боарами бIарчача денна йийкъа из телгеи цIийцарча а деннен бийсаннен чиццацара дIакъаьсттача а шекара дукхалгIа - кIезигалга хьежжа хила деза. Шекара диабет долча хана хила тардуш йола осложненеш ца хилийтар дукха чиццацара шекар геттара кIезиглургдолча боараме етталза яргIац инсулин. ТIаккха цIийцара шекара боарам лакхбаларца (цхьан процента 140—160 миллиграмм) дика нийслуш хул из.

Дуккха эксперименташ яьчул тIехьагIа гучадаьннад, диабет долча хана цIийцара шекар изал мара ца хилча кера кIалхара железа тиш ца луш хилар. Теха 30 минут яьначул тIехьагIа болх бе йолалу инсулин, хIаьта геттара чIоагIа гIойле ю цо 3 сахьат даьнача гIолла. Цудухьа инсулин теха 30 минут яьлчен 3 сахьат даьлчен баа беза углеводисти кхача. Инсулин массехаза тохаш хуле цу дийнахьа тIеххьара тохар Iоиннале 3—4 сахьат хьалхагIа тоха еза цIийцара шекар бийсанна кIезиг ца далийтар дукха.

Шекара диабет цкъаза гипертонически лазар, дега атеросклероз, ишемически лазар долча хаина кхета а тарлу. Цу хана цIийцара шекар сов кIезиг ца далийта хьажи веза, хIана аьлча дега-миай... система човхаю из дега миаш вIашхаувзарца а миашта кхоачам балла дола цIий чугIолла лелаш ца хиларца а.

Шозза - кхозза инсулин тохар унахошта, къаьстта а болх беш баршта, аьттув болаш дац. Цудухьа укх тIеххьарча хана вай мехка а доазол декъа а йIаьхача юкъагIа шекар кIезигдеш бе-бе ханаш йоли препараташ лелаю цIена кIалъяхийтачул тIехьагIа шорттига дегIаца вIа а кхастаргйолаш. ЙIаьххача хаца дарба деш йола дукхагIа лелача инсулина препараташ а протамин - цинк - инсулин, инсулин - цинк - суспензи. Цу препаратаца шекар кIезигдеш йоаккха ха 12—24 сахьат хул. Шекара диабет долча наха дика дарба хул цу наха вай мехка диспансерии вем боахаш хиларах.

Дуккха хронически лазараш чIоагIлу моллагIа инфекционни лазар эггара хьалхарча аргIанна грипп а царна тIакхийтача.

Цудухьа къаьстта чIоагIа шоай терко еш хила беза шекара диабет долаш боле нах кхы а цунна гриппи лакхерча садоахача къаькъий катари тIакхийттача хана.

Грипп дукхха а дукхагIа йолча хана цIаьхха кхетеш а чIоагIа воча хьал тIа оттавеш а хул вируса продукташа организм бIехъяр бахьан долаш.

Шелал тIайоагIа, корта лаз, гIоарал дов, дегIа лхьадаш лаз, хьацар дувл. Катаральни белгалонаш — кхайкавар, мераж Iоъахар, Iаршиндаш дувлар — кIезигагIа хул шелалла распираторни лазар кхийттача хана-ул.

ГIулакх миштад аьлча, хьатIакхийттача гриппо кIоргду шекара диабет, вогIча хьал тIа отт унахой. Хьал толхаду цIийцара шекара боарам лакхбаларо, тIаккха шекара диабет чIоагI ца далийтара лоро кийчдаь инсулина боарамаш тоъаш хилац. ХIаьта иште моттигаш нийсъелча диабет чIоагI ца далийтар дукха лакхбе безаш хул цкъара а деннен бийсаннен а луш боле инсулина боарам.

Доладеннача гриппа эггара хьалхара белгалонаш гучаллацарца — дегIацара лакха температура, кхайкавар, мераж Iоъахар, чIоагIа корта лазар — эндокринолога е терапевта тIавахаза мел шекар доалл хьожийташ цIийнен чишан тохкам байтанза варгвац шекара диабет долаш вола саг.

Унахой, шоай могашалга ладувгIаш хила! Шун могашал лорех тийша хинна ца Iеш, шоах шоевх тийша а я шоана!

С. САИХАНОВ, лор.

Грознерча экранаш тIа

«ХЬАЭЦАРГБА ХЬА БАЛА»

Бераш тIоми... Цу шина дешал шоайла ца товш укх дунен тIа яхье хIама дац. Гоамал йолаш хила йиш яц бераш, бакъда, тIемо Iомалу уж цабезам, гоамал лелае... ТIом дIабьнинаб, бакъда, цун лераш йисай лаьтта, наьха деташка, цар кхелашка. ТIем тIа хиннача наха цIакхча а биц ца луш дига латт из, даим «кхехкаш».

ТIом дIабаьнна 35 шу даьлча, хIанзза хинна хIама санна дукхьала отт из ха Батрак Ивана. Из бер долаш — цунна хьалхашка топаш техе бовбу цун нанен эIамига йишен. Ше ваьча а вахьача а юрта цIавоагIа уж бовбаьр. Дицлургдий хьогI хинар, бIаргедайнар? Миштa гучаяргья-хьотI берий гоамал, цабезам?

Из деррига а довзаргда белоруски кинематографисташа «Хьаэцаргба хьа бала» яхача из цIи йолча Шемякин Ивана романа тIара даькитача фильмага хьежачарна.

Батрек Ивана роль ловзаю Ленински комсомола преме лауреата Гостюхин Владимира. Цун сесага Тасий сурт сибат кхелла РСФСР заслуженни артистка Яцкина Галинас.

Фильме дакъа лоацаш ба кхыбола цIи хеза артисташ.

«НОВКЪОСТ ИННОКЕНТИЯ»

«Хьо лела, седкъа!» яхача Сартаков Сергея романа мотивах «Ленфильм» студе оттадаьча «Новкъост Иннокентий» яхача фильма тIа лув хьалхара эрсий революци хилалехьа хиннача профессиональни революционерех - ленинцех.

1897 — 1905 шерашка хинна хIамаш дувцаш долча цу фильме вайна бIаргагурба исторе чухь цIи хеза бола дукха нах. «Майрра баккха ког, новкъостий» яхача партийни марша автор Л. П. Радин, бокха в сий долаш а революционни цIикъ баь йола Р. С. Землячка, жандармий полковник Зубатов, паччахьа охранка агент хинна мозгIар Гапон — 1905 шера 9 январе Iомохкадаьча болхлой цIийна бехке вар, Дубровский Иосиф Федорович. «Иннокентий», «Дорош», «Леонид», «Практик», «Инок» — цун партийни псевдонимаш.

Вовзаш а цIи хеза а волча большевикий парте цу деятела, профессиональни революционера роль ловзаю дукхача кхыча фильмашка гIолла вайна вовзаш волча къоначча киноактера Мартынов Сергея.

Фильме дакъа лоацаш ба кхыбола цIи хеза артисташ: Шуранова Антонина, Козлов Михаил, Караченцев Николай, Нифонтова Руфина, кхыбараш.

БЕРАШТА ХЕТАДАЬ

Цхьан тамашийна хозача аьхкий хиннача хIамах, Iаьрмате снхьенпа дIайоалача берий хаинах, шоашта гобьяьккха латта дуне, вазар доза гIертача берех лаьца дувц берашта хетадаь болгарски кинематографисташа оттадаьча «Мгновения в спичечной коробке» яхача фильмо. Сценаре автор — Евстатиева-Биолчева Марионовас, сценарист Крыстева Ольга. Анета роль ловзаю Симеонова Делинас, Боя роль — Васильев Владимира.

Укх фильме дакъа лоацаш ба кхыбола цIи хеза болгарски артисташ.

В. КОВАЛЕВА.

ФЕ ХИЛА

Укх тIеххьарча шерашка тоъал дукхагIа хиннай трактораш, цунга хьежжа дукхагIа хул царца ювзаенна авареш. ХIанзара трактор, къаьстта а чархаш тIара яр, чIоагIа сиха эл, хьашт долча оагIорахьа дIа-юха хьовзаш, лехкаш атта я, цудухьа автомобиль морг лоархI из.

Цхьабакъда, балхашта пах дукхагIа юкъеоза ловш йолча юртбоахама органаша лу трактор лехкара бокъо, хIаьта госавтоинспекце из белгалдар мара кхы гIулакх дац цу дешаца.

Трактористаш балла дIаэдача хана царгара дехаш хIама дац, праваш ца хилча а мег, нагахьа саина трактор лалла уж хоий бале. ДукхагIча хана трактора хьалхара жоп дала дезаш хилац тракторист, схьале — тоасрья-кх запасной оатхалош хьакхаьчача, аьнча кет кулгалхочоа, хIаьта мичахьа из лоаттальяр аьнна бала а хилац.

ДукхагIа йолча хана кердо ела трактор учете ца оттагоI массехи бутт боаккх, ГАИ тIа а кхаьча РОВД из дIачуйиталца.

Шоай доалахьа трактораш йолаш йолча предприятий, колхозий, совхозий кулгалхой иштта мара цар терко ца еш хиларах техника хьвал хьалха тишлу, цудухьа царца ювзаенна авареш дукхагIа хул.

Надтеречни района «Круглоеский» совхоза доалахьара паччахьалкхен номерий эанаш а йоацаш К-700 яха трактор а лехкаш Грозненски района Петропавловски станицера Мекен-Юрта водаш хиннача цун водитела М. Э. Булатова трактор юхакъобла ца а могаш кювета чу кхессай из. Водители цунца цIа ваьгIа пассажири цига лозабарах кхы сакхетам чу ца боагIаш байнаб.

Шалински района Германчуткя юкъерча школа доалахьара паччахьалкхен номераш тIаноаца трактор а лехкаш водаш хиннача цун водитела Г. Шамилева трактор цIаьхха аьрда оагIорахьа дIа а хьовзаь дукхьала йоагIача легковой автомашина тIатехай из.

«Грозненский молочный» совхоза доалахьарча МТЗ-50 яхача трактора водитела Э. А. Мильдиберга Грознера Горагорске бодача наькъагIа водаш автобуса тIатехай из.

Декабрь беттара хаотгIам шин чарх йолча транспортни средствашта аьттув болаш хиларах цар даьна хIанз а дIаоттаьяц уж, лехкаш лелаш ба уж, наькъа дисциплина толхаю, авареш ю.

Малгобекски районе Моздокера Орджоникидзе бодача наькъагIа 18 километре кхаьчача хана паччахьалкхен номераш йоацача «Урал» яхача мотоциклаца водаш хиннача Пожхача Ачалкхерча Х. Х. Богатырева дукхьала йоагIача легковой автомашина тIатехай из. Мотоцикла водители цунца хинна пассажири из авари хиннача метте веннаб. ХIаьта легковой автомашина водитела хала човнаш лаьи.

ДIадахача кIирагIа (9 декабрера деяза 18 декабре) кхаччалца 16 авари яьй республика наькъашка 6 саг ве а вуваш, 17 сага човнаш а еш.

НГIАССР МВД ГАИ.

ЦIЕЙШТА НАКЪАДОЛХАШ

КУЛЬТУРА ДЕГIААХАР

ХьатIаоагIа 1982 шу диза да доархIачеча цIейх а события а. Царех да СССР 60 шу дизар. Нохч-ГIалгIайтен автономе 60 шу дизар. Нохч-ГIалгIайче шийх лоIамагIа Россеа юкъеяха 200 шу дизар. Цу шера шийх болх дIадаьхьаргба ВЛКСМ XIX съездо а.

Цу цIейшта дика накъабола Сунженски района Нестеровски станицера къахьегамхой а дешархой а.

Станицерча культура ЦIагIа вIашагIъелла болх беш я республикански берий художественни школа филиал. Укхаза художника говзал Iомаеш ба дешархой.

Укх деношка шоай аргIанарча выставкага оIазмигача художникаша кийчбаьб тайп-тайпарча жаврех бола тиъаь лерхI болх: советски сурташ, мозаика, орнамент, декоративни эскизаш.

Газимагомедов Ильяса хьехача цу школе ди тIехьа шоай говзал дегIамхулаш хьабоагIа дешархой С. Маматов, З. Горбакова, О. Захарченко, С. Огладзе, С. Журавлев, Л. Барнишкоева, С. Попов, У. Моисеев.

Выставкага хьяна баьнарий къаьстта теркам тIаозаш да «Йлат чуэцар» яха С. Журавлева дилла сурт, С. Огладзе декоративни орнамент, З. Горбаковой «Космос» яха мозаика.

И. Газимагомедов раьза ва шийх дешархоша баьча балха. ДIалойодача хана бераша кийчье лерхI шоай юрт дегIаахара хетаь керда экспозицеш.

Юртара культура дегIаахара тешал деш я цу бераша художникий говзал Iомаю школа.

С. КОРАБЛИНОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

САЛОАЧА ДЕНОШКА

19 ДЕКАБРЬ

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.00. «Къонабарий иллеш» яха радиоконцерт. 10.00. «Юбилейна накъадолхаш» яха радиогазет. 11.00. «Фаьлгийи приключеней и мехка» яха кинофестиваль. Гойтаргда «Василиса Прекрасная» яха кинофильм. 16.00. «Коммунисташи замен» яха книжкай выставка. 17.00. «Коммунисташи замен» яха кинофестиваль. Гойтаргда КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председателя Л. И. Брежнева 75 шу дизара хетадаь «Коммунистах йола повесть» яха кинофильм. 19.00. Болх беш я «ВIашагIкхетар» яха дискоклуб.

Химиний культура Дворец. 15.00. «Атеист» яхача клуба заседани. «Къайленаштеи тамашеча хIамаштеи юкъе» яха беседа. 17.00. «Лира» яхача клубе заседани. «Музыка» сага вахаре» яха беседа. 17.30. «СССР хьалкъий вошали доттагIали — социализма сийлахь - йоккха кхотало. «Вай Даьхе боккха низ болаш хилара хьаст» яха лекци. 18.00. «Нохч - ГIалгIайчене гIолла» яха кинообозрени.

«Оргтехника» объединене культура ЦIа. 11.00. Болх беш я илда дезарий клуб.

Горьке цIерагIа клуб. 12.00. «Умножене правилаш санна йоаза улица тIа гIолла лелара бокъонаш а» яха беседа. Болх беш я игротека. 14.00. Болх беш да «Искорка» яха берий кинотеатр.

20 ДЕКАБРЬ

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.00. «Эрсий хороводий иллеш» яха радиоконцерт. 11.00. «Юбилейни талгIе тIа — пионери» яха радиогазет. 11.00. «Фаьлгийи приключеней мехка» яха кинофестиваль. Гойтаргда «Василиса Прекрасная» яха кинофильм. 17.00. «Коммунисташи замен» яха кинофестиваль. Гойтаргда «Тайга императора тIеххьара ха» яха фильм. 19.00. Болх беш я «ВIашагIкхетар» яха дискоклуб.

Химиний культура Дворец. 10.00. Нохч - ГIалгIай автономи хьахинна 60 шуи Нохч-ГIалгIайчене шийх лоIамагIа Россеа юкъеяха 200 шуи дизара хетадаь Грознерча художественни самодеятельноста коллективай хьажара хьалхарча тура тIеххьара концерт. 18.00. «Нохч - ГIалгIайчене гIолла» яха кинообозрени.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа культура Дворец. 13.00. Болх беш да «Къона ленинец» яха берий кинотеатр. Гойтаргда «Дюймовочка» яха фильм.

«Оргтехника» объединене культура ЦIа. 11.00. Болх беш да «Росинка» яха берий кинотеатр. 13.00. Болх беш я дешархочун салоIача деш клуб.

Горьке цIерагIа клуб. 14.00. Болх беш да «Искорка» яха берий кинотеатр. 20.00. Болх беш я «Икар» яха дискоклуб.

ТЕЛЕВИДЕНИ

19 ДЕКАБРЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.50 — IуйренарA гимнастика.
10.15 — Харьковски завода культура ЦIена революционни иллий халкъа ансамбла концерт.
10.40 — «АБВГДейка».
11.10 — «Шоана, дай-нанной».
11.40 — «Дика товараш дукхагIа хилийта».
12.10 — «СалIар». Халкъа кхоалгIа телевизионни фильмай IV-гIа Дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Юртара скрипачаш» (Швеци).
12.40 — «Спортлото». 51-гIа тираж.
12.50 — «Даймехка гIолла». РСФСР художникий произведеней выставкера репортаж.
13.20 — Иалан халкъаех пIе-байраьк делача Iаьрхача фоарда флота ансамбла концерт.
14.00 — «Ленина наькъагIа». Телевизионни документальни фильм.
15.05 — Фортепьянони оркестраи дола Д. Д. Шостаковича № 1 йола концерт.
15.30 — «Кердаьараш».
15.45 — «Пакет». Телевизионни художественни фильм.
16.55 — «БIаргагуждаб — тешадалалаф».
17.55 — «Ленински правда». К. Ибряева стихаш тIа Ю. Чичкова язьяь кантата. ДIалокх Центральни телевиденеи Ерригсоюзни радиои йоккхача берий хоро.
18.10 — Политически обозревателя В. П. Бекетова беседа.
18.40 — «Ловзийи эрсийи аьлраш» яхача фильма-концерта премьера.
19.30 — «Коммунисташ». Советски поэтий произведенех оттаь поэтически композици.
20.00 — ДIалокх СССР халкъа артиста, Ленински преме лауреата, Социалистически Къахьегама Турпала Э. Гилельса.
20.45 — «Октябрахи машарахи бола дош». Советски паччахьалкхен арахьарча политикан дола телевизионни документальни фильм.
21.00 — «Ха».
21.45 — Искусствий мастерашта дуна дола концерт.
23.35 — Езача атлетикан бола СССР кубоки чемпионати.
00.05 — «Кердаьараш».

II ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.50 — Документальни фильмай программа.
10.40 — «КагирхоIа дола иллеш».
11.10 — «Москве гIолла чакхбар. Кремла шарача ахкаитта юкъе». Телевизионни документальни фильм.
11.30 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа.
12.00 — Езача атлетикан бола СССР кубоки чемпионати.
12.35 — «Музыкальни киоск».
13.05 — «Пайхамраш а Къайбаседене тIоаул» Телевизионни документальни фильм.
14.05 — «Патриот» (нохчий меттала).
14.40 — «Стюардесса». Художественни фильм.
15.15 — Кинопанорама.
16.45 — «Илли-81».
17.55 — А. Корнейчук. «Дега дагалеацам». Е. Вахтангова цIерагIа Паччахьалкхен академически театра фильм-спектакль.
20.20 — Хи чура пахах дола дунен халкъашта юкъера доттагIалеи вIашагIкхетар. СССР вIашагIтеха команда — Венгре вIашагIтеха команда.
20.45 — «Бийса дикъаьла хийла шун, бераш!».
21.30 — «Хьенна шаьраш».
21.15 — «Унахцiено». Iилмай-популярни программа.
22.00 — «Ха».
22.45 — «Эггара IIаьйдагIа бутта». Художественни фильм. Цьалхара сери.

20 ДЕКАБРЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.50 — «Зарядка с хIаретта!».
10.05 — Московски Кремла комендатура тIеххьара гойтинча оркестро дIалокх.
10.30 — «Будильник».
11.00 — «Советски Союзе гIулакх деш ва!».
12.00 — «УнахцIено». Iилмай-популярни программа.
12.45 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа.
13.15 — «Советски Союз лоазав ирхкхарча хьаьшей бIаргаш».
13.30 — «Юртара сахьат».
14.30 — Музыкальни киоск.
15.00 — «Тропинингiар». Телевизионни художественни фильм. Хьалхарча шоллагIча сереш.
17.30 — «Кинопанорама клуба».
18.30 — «Светлячок». Мультипликационни фильм.
19.00 — «Дунен хакъашта юкъера панорама».
19.40 — «Известия» газета прина яккхара хоккеях йола дунен халкъашта юкъера турнир. СССР вIашагIтеха команда — Швеци вIашагIтеха команда.
22.00 — «Ха».
22.35 — Боксах бола СССР абсолютни чемпионат. Ленинградера передача.
23.15 — Л. В. Бетховена нйс симфони. Номер 8 йола симфони дIалокх Центральни телевиденеи Ерригсоюзни радиои Иоккхача симфонически оркестро.
00.30 — «Кердаьараш».

II ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.50 — Телевизионни документальни фильм.
10.40 — «СалIар». Халкъа кхоалгIа телевизионни программий IV дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Тха фольклор» (Лакхера Вольта).
11.00 — «Хьайбай дунен тIа».
12.00 — «Карпов Анатолий — шахматех ловзаш кхоаза хиннa Дунен чемпион».
12.45 — Фаьлг болча хоашагIа. «Бабашка — сийна бехерг». Мультипликационни фильм (ЧССР).
13.30 — «Халкъа дегамаш». Концерт.
14.00 — «Известия» газета прина яккхара хоккеях йола дунен халкъашта юкъера турнир. Финляндиа вIашагIтеха команда — ЧССР вIашагIтеха команда.
16.30 — «Цирка арена тIаь».
16.50 — М. Анчаров. «Денгара дегга». Телевизионни кукольни спектакль. КхоалгIа дакъа. «Март, 17-гIа, ере».
19.30 — Н. Осипова цIерагIча Паччахьалкхен академически эрсий халкъа оркестра концерт. Солистка — РСФСР халкъа артистка Т. Синявская.
20.00 — «Из шоана да ховргда». Изобретателий конкурс.
20.45 — «Бийса дикъаьла хийла шун, бераш».
21.00 — Художникех дола дувцараш. Б. Щербаков.
21.30 — Балета артистий концерт.
22.00 — «Ха».
22.35 — «Эггара IIаьйдагIа бутта». Художественни фильм. ШоллагIа сери.

РАДИО

19 ДЕКАБРЬ

6.00 — «Агитатор — фермер». Корреспонденци (нохчий меттала).
6.50 — Передачай программа (эрсий, гIалгIай меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.35 — «Сердало» газета обзор.
8.20 — «Къонал». Радиовыпуск (эрсий меттала).
8.55 — Хоамаш.
11.15 — А. Юсупов «Эхаи техад лоамашкарча бешамашка» (нохчий меттала).
11.35 — Музыкальни антракт.
12.00 — Нохч-ГIалгIайче автономе 60 шуи из шийх лоIамагIа Россеа юкъеехара 200 шуи дизарга. «Халкъа музыкальни кхоллам вегIабар» яхача цикла тIара передача (эрсий меттала).
12.40 — «КIарахал» яха радиожурнал (гIалгIай меттала).
13.30 — «Театр — микрофона хьалхашка» (эрсий меттала).
17.00 — «Хьана. Даьхе, халгечун догIа» (гIалгIай меттала).
17.30 — «Халкъа иллайех дола дувцараш» яхача циклера передача (гIалгIай меттала).

УКВ

19.00 — «До-ре-ми-фа-соль». Музыкальни обозрени.
19.35 — Пугачева приглашенешцара концерт (нохчий меттала).
20.40 — «ГIалгIай тешашта йола иллеш». Концерт.
21.05 — Юмористически дувцараш (гIалгIай меттала).
21.27 — «Даймехках дола иллеш». Концерт (нохчий меттала).

20 ДЕКАБРЬ

6.50 — Передачай программа (эрсий, нохчий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
9.15 — «Шоана хоза хета иллеш» (эрсий меттала).
12.15 — «Энергетика Денна кетан программа» (эрсий меттала).
17.00 — «Къона тIекъе» (нохчий меттала).
17.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
18.00 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
19.30 — «Малеца хьоамина долчарна» (нохчий меттала).

УКВ

19.00 — «Музыка войни годах». Музыкальни передача.
19.30 — «Нохч - ГIалгIайчен иллеши ашарашн».
20.23 — «Кинавалера письмо». С. Балуева сатирически дувцараш (нохчий меттала).
20.35 — «Тха музыкальни галерея» (нохчий меттала).
21.22 — «Лирически ашараш». Концерт.

Хоттам

Тахан республике гIоллен Грознен морхаш а йолаш; цхьайолча моттигашка йоачан а йолаш, малхбузехьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике —1, +4, Грозне +2 +4 градус йолаш хилеи тарлу.

Кхоанен ломмен морхаш в йолаш, догIа а лоа а делхаш, цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбузехьара секунде 5—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 0—5 градус шелали дийнахьа 0+5 градус йовхали йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителе — 2-85-07; бехктоххама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи 9-24-01; юрта боахами — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ03365. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4836.